

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Slovensko
Filozofická fakulta

VÝSKUMNÉ PROJEKTY

*Abstrakty výskumných projektov realizovaných
v roku 2017*

Matej Bel University Banská Bystrica
Slovakia
Faculty of Arts

RESEARCH PROJECTS

*Summaries of high-quality research projects
in 2017*

VÝSKUMNÉ PROJEKTY – Abstrakty výskumných projektov realizovaných v roku 2017

V tejto brožúre nájdete prehľad abstraktov projektov riešených pracovníkmi Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

RESEARCH PROJECTS – Summaries of high quality research in 2017

This booklet offers summaries of research projects implemented by the researchers of the Faculty of Arts, Matej Bel University Banská Bystrica, Slovakia.

Filozofická fakulta – Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici (UMB)

Faculty of Arts – Matej Bel University in Banská Bystrica (MBU)

Tajovského 40

974 01 Banská Bystrica

<http://www.ff.umb.sk>

Email: ff.sekretariat@umb.sk

Tel: 00 421 (0) 48 446 7111

Zodpovedná redaktorka | Editor

Mgr. Milena Konôpková

Posledná aktualizácia: 11.05.2017

Obsah

1 / GENDER equality in the ERA Community To Innovate policy implementation (GENDERACTION)	8
2 / PROMoting youth Involvement and Social Engagement: Opportunities and challenges for 'conflicted' young people across Europe (PROMISE)	9
3 / An internet portal for sharing knowledge and inspiring collaborative action on gender and science (GENPORT).....	10
4 / Migračné pohyby z krajín a medzi krajinami V4 a ich dopad na súčasnú identitu regiónu	11
4 / Migration flows from and within the V4 countries and their impact on current identity of the region.....	11
5 / Hradý na Slovensku. Interdisciplinárny prierezoý pohľad na fenomén hradov Castles in Slovakia. Interdisciplinary cross-sectional view of the phenomenon of castles	12
6 / Idea of Europe in Europea Culture, History and Politics	13
7/ Konfesionalné a etnické interakcie v Habsburskej monarchii Confessional and ethnic interactions in the Habsburg Monarchy.....	14
8 / Prienik ideí fašizmu do politickej kultúry Slovenska v 20. - 40. rokoch 20. storočia, ich etablovanie a variácie v kontexte európskeho vývoja	15
8 / Penetration of fascist ideas to the political culture of Slovakia in the 1920s - 1940s, their establishing and varieties in the European context	15
9 / Slovenské dolnozemske enklávy v reflexii slovenského národnoemancipačného hnutia v druhej polovici 19. storočia	16
9 / The Lowland Slovak enclaves in the reflection of the Slovak national emancipation movement in the second half of the 19th century	16
10 / Kríza a kolaps na pomedzí stredoveku a novoveku (sondy do problematiky v slovenskom kontexte)	17
10 / Crisis and collapse in the Late Middle Ages and Early Modern Times (views of the problems in Slovak context)	17
11 / Banderovci na Slovensku: propagandistické rejdý, antisovietska a protikomunistická činnosť (1945 – 1948).....	18
11 / The Banderas in Slovakia: propagandist raids, Anti-Soviet and anti-communist activity (1945 – 1948).....	18
12 / Slovenské mesto v 21. storočí v kontexte nových rozvojových trendov: etnologická perspektíva	19
12 / Slovak city in the 21st century in the context of latest development trends: Ethnological perspective	19
13 / Vzostup a pád hospodárskeho vývoja Slovenska 1942 – 1945.....	20
13 / The Rise and Fall of the Economic Development of Slovakia in 1942 - 1945	20

14 / Slovenská spoločnosť a politika v revolúcii 1848/49: očakávania, programy, aktivity, výsledky	21
14 / Slovak society and politics in the revolution of 1848-1849 : expectations, programmes, activities, results.....	21
15 / Voľný čas a sociálna štruktúra na Slovensku vo vývojovej a komparatívnej perspektíve	22
15 / Leisure and social structure in Slovakia in developmental and comparative perspective	22
16 / Kultúrne dedičstvo ako fenomén identity	23
16 / Cultural heritage as an identity phenomenon	23
17/ Erasmus Rotterdamský a Slovensko (distribúcia ideí zaalpského humanizmu na území Slovenska v 16. - 17. storočí)	24
17 / Erasmus of Rotterdam and Slovakia (distribution of ideas of Transalpine humanism on territory of Slovakia in 16th – 17th centuries)	24
18 / Identifikácia a podoby protikomunistického odboja na Slovensku v historickom kontexte krajín bývalého východného bloku.....	25
18 / Identification and faces of the anticommunist resistance in Slovakia in the historical context of countries of the former Soviet bloc	25
19 / Kultúrne a historické pozadie vzniku latinských diel slovenskej proveniencie v období baroka.....	26
19 / Cultural and historical background of Latin works of Slovak origin in the Baroque Period ..	26
20 / Od konvencií k normám prekladu v právnom diskurze	27
20 / From Conventions to Norms of the Translation in the Legal Discourse	27
21 / Filozofia	28
21 / Philosophy	28
22 / Bolonský systém v prekladateľských študijných programoch v krajinách strednej a východnej Európy e-Bologna – Network for Translation Studies and Transcultural Communication Programmes in Central, Eastern and South-Eastern Europe.....	29
23 / Právo na nezávislý život a začlenenie do spoločnosti osôb s postihnutím z pohľadu sociálnej a politickej filozofie.....	30
23 / The right to independent living of people with disabilities and their inclusion into society from the perspective of social and political philosophy	30
24 / Formulácia a reformulácia zmyslu života človeka v jeho hodnotovom systéme (filozofické skúmania)	31
24 / Formulation and reformulation of the meaning of human life in his value system (philosophical examinations)	31
25 / Aký je metodologický účel platnej argumentácie?	32
25 / What is the methodological purpose of valid reasoning?.....	32
26 / Slovanské spisovné jazyky v synchronii a diachronii: západoslovanský a východoslovanský kontext.....	33

26 / Slavic Standard Languages in Synchrony and Diachrony: West and East Slavic context	33
27 / Literárne podoby migrácie	34
27 / Literary forms of migration	34
28 / Mentálno-jazykové inakosti a kultivovaná komunikácia	35
28 / Mental-language otherness and standard communication.....	35
29 / Post-fundacionalizmus ako perspektíva v (aplikovanej) etike	36
29 / Post-fundacionalism like a perspective in (applied) ethics.....	36
30 / Hybridita v jazyku, texte a translácii	37
30 / Hybridity in language, text and in translation.....	37
31 / Literatúra ako literárne konanie a jej konceptualizácia v kľúčových metaforách vzdelávacieho systému	38
31 / Literature in Literary Actions and its Conceptualising Via Key Metaphors of Various Educational Systems.....	38
32 / Manipulačno-komunikačné koncepcie v persuzívnych slovenských a chorvátskych mediálnych diskurzoch	39
32 / Concepts of manipulative communication in persuasive Slovak and Croatian media discourses.....	39
33 / (E)migrácia ako politický, etický, jazykový a kultúrny fenomén v ére globalizácie.....	40
33 / (Im)migration as a Political, Ethical, Linguistic and Cultural Phenomenon in the Era of Globalisation.....	40
34 / Facilitácia čitateľskej kompetentnosti a výučba odborných cudzích jazykov na vysokých školách technického zamerania	41
34 / Developing the reading competency and teaching technical foreign languages at technical universities	41
35 / Tvorba modernej vysokoškolskej učebnice z profesijných etík	42
35 / Creation of modern university textbook of professional ethics	42
36 / Vysokoškolská učebnica kritického myslenia s elektronickou podporou	43
36 / Academic Textbook on Critical Thinking with Webpage Support.....	43
37 / Prekladateľské soaré	44
37 / Translation Soirees.....	44
38 / In Between?	45
39 / Pohybová aktivita ako prevencia funkčných porúch oporného a pohybového systému stredoškôľakov	46
39 / Physical activity as prevention of functional disorders related to the musculoskeletal system of secondary school students.....	46
40 / Miesto turistiky a športovo - pohybových aktivít v prírodnom prostredí v spôsobe života seniorov	47

40 / Importance of hiking and outdoor activities in the senior's way of life	47
41 / Vplyv tréningu na pohybové schopnosti, telesný a funkčný vývin 5-6 ročných detí	48
41 / Training influence on motor skills, physical and functional development of 5-6 -year-old children.....	48
42 / Intervenčný program BUBO a rozvoj pohybových schopností žiakov základných škôl	49
42 / „BUBO“ Intervention Programme and the Development of Physical Abilities of Primary Education Students.....	49
43 / Štruktúra športového výkonu a optimalizácia zaťaženia v plávaní a triatlone	50
43 / The structure of sport performance and optimization of load in swimming and triathlon ..	50
44 / Vzťah agresivity a vybraných osobnostných charakteristík športovcov v súvislosti k športovému zameraniu, výkonnosti a veku	51
44 / Aggressiveness in relation to sportsmen's selected personality characteristics according to their sports specialization, performance and age	51
45 / Psycho-fyziologická diagnostika stresu v rámci pred-štartových stavov v úpolových športoch	52
45 / The psycho-fyziological diagnostic of stress considering pre – competing physical state in combat sports.....	52
46 / Postoje žiakov 2.stupňa základných škôl k telesnej a športovej výchove v intenciách školských vzdelávacích programov	53
46 / Attitudes of pupils at 2.grade of elementary schools to physical and sports education within the purview of schools education programs.....	53
47 / Biorytmy, významný fenomén životného štýlu populácie	54
47 / Biorhythms, the phenomena in Slovak population's lifestyle	54
48 / Optimalizácia tréningového a súťažného zaťaženia v individuálnych športoch	55
48 / Optimization of training and competition load in individual sports	55
49 / Outdoorové aktivity, športy a špecifiká pobytu v prírode (učebnica pre školy a odbornú verejnosť)	56
49 / Outdoor activities and sports (the textbook for school education and professional public)	56
50/ Tvorba učebných textov a učebných pomôcok pre učiteľov telesnej a športovej výchovy na základných a stredných školách so zameraním na športovú hru basketbal	57
50 / Creation of textbooks and teaching aids for teachers of physical education and sport in primary and secondary schools with a focus on sports game of basketball.....	57
51 / Globálny polohový systém ako inovatívny prvok v pohybových aktivitách žiakov a žiačok základných škôl realizovaných v prírodnom prostredí	58
51 / Global positioning system as an innovative element in physical activities of primary school pupils and female pupils realized in the natural environment	58

1 / GENDER equality in the ERA Community To Innovate policy implementation (GENDERACTION)

Project Summary

GENDERACTION will create an innovative policy community for the implementation of the gender priority in the European Research Area (ERA) by setting up a network of representatives appointed by national authorities in 13 Member States (MS) and Associated Countries, with 5 associate partners. The objective is to facilitate networking and exchange among more and less experienced countries to develop knowledge and build capacities, competences and know-how for gender equality and mainstreaming in research and innovation (R&I) among a variety of European and national stakeholders. The network will (1) map, monitor and assess implementation of actions in priority 4 gender equality and gender mainstreaming in national ERA roadmaps of the participating countries and benchmark them against the ERA roadmap; (2) foster exchange and mutual learning among representatives of national authorities in order to achieve policy coordination in priority 4; (3) provide interactive trainings to relevant stakeholders such as national authorities, RFOs and RPOs and NCPs with a view to building competences in priority 4; (4) give strategic advice to key stakeholders to achieve gender equality in R&I in Europe; (5) foster the inclusion of gender equality in international science cooperation (supporting the work of relevant ERA-related groups). The network will cooperate closely with the Helsinki Group on Gender in Research and Innovation.

Vedúci projektu za UMB ako spoluriešiteľa | Principal Investigator at MBU

Bitušíková Alexandra, doc. PhDr., CSc.

Spoluriešitelia za UMB | Scientist Co-workers at MBU

Kamila Koza Beňová, PhDr., PhD.

Koordinátor | Coordinator

Institute of Sociology of the Academy of Sciences of the Czech Republic

Poskytovateľ financií | Financial Support

EC | Horizon 2020

Číslo projektu | Project Number

741466

Obdobie trvania projektu | Project Duration

01.04.2017- 31.03.2021

2 / PROMoting youth Involvement and Social Engagement: Opportunities and challenges for 'conflicted' young people across Europe (PROMISE)

Project Summary

The challenges faced by young people across Europe have been the focus of public, political and academic debates at local, national and international levels. Young people face tough choices in key areas of social life that affect their participation in society, and their potential marginalisation from it: from structural issues of unemployment, lack of access to affordable housing and debt problems, to information overload on big questions like the environment, identity, faith and radicalisation, and negotiating the moral challenges of illegal markets and an increasingly sexualised social-media generation. While there are wide variations in opportunities and challenges between and within countries, young people today face tough choices in negotiating this moral maze. The PROMISE project will investigate how young people's, often negative, responses to these problems create conflict, and how, instead, their responses can provide opportunities for positive social engagement. By addressing the experiences, values and attitudes of European youth seen to be in conflict with older generations, authorities and social norms PROMISE will get to the heart of barriers and opportunities for social engagement. We will employ a four pronged methodology to gather and analyse data (primary and secondary) on a cross-national level, alongside comparative ethnographic case study data that uniquely addresses the experiences of 'conflicted' youth within the context and social history of each country. Each case study will address a site of conflict and stigmatisation as a (potential) site of innovation or social change. Throughout the process, we will involve young people across Europe in setting the agenda, in documenting their situation and in articulating their needs. PROMISE will produce a comparative ethnography of young people in 10 European countries, a comparative quantitative analysis of attitudes, values and control, and policy papers and positive engagement strategies.

Vedúci projektu za UMB ako spoluriešiteľa | Principal Investigator at MBU

Chorvát Ivan, doc. Mgr. M.A., CSc.

Spoluriešitelia za UMB | Scientist Co-workers at MBU

Hofreiter Roman, Mgr. PhD.; Bitušíková Alexandra, doc. PhDr., CSc.;

Košťalová Katarína, PhDr., PhD.;

Koordinátor | Coordinator

The University of Manchester, UK

Poskytovateľ financií | Financial Support

EC | Horizon 2020

Číslo projektu | Project Number

693221

Obdobie trvania projektu | Project Duration

2016 – 2019

3 / An internet portal for sharing knowledge and inspiring collaborative action on gender and science (GENPORT)

Project Summary

Though the wealth of gender and science resources developed in Europe over the last decade offers enormous potential for knowledge sharing and informed, these resources are dispersed, and have varying degrees of visibility and usability. Globally, too, major gaps in the dissemination of past and present knowledge persist, while new knowledge is constantly being produced. This information needs to be offered in accessible, timely, value-added ways to enhance the potential for its exploitation.

Our project creates an internet portal that fulfils this need. Based on extensive consultations with leaders in the field, we will develop an open entry-point to high-quality research, policy reports and practical resources on gender, science, technology and innovation. Five major European country clusters, representing the main gender and science policy environments, will provide resources for initial dissemination and provide the platform for growing the collection worldwide. Policy support will be provided through research syntheses and ICT-enhanced policy briefings. To ascertain the enabling factors for the portal's sustainability, we will engage stakeholders early on and often, leading to a wider sustainability strategy focusing on 'crowd-sourcing' the portal: drawing stakeholders in, sharing knowledge, creating web tools to add value to resources, and exploiting social media to boost the impact of key messages. On-line community activities will generate demand for and use of the portal; 4 concertation meetings and stakeholders events will create synergies for increased collaborations; 20 genPORT ambassadors will promote the portal internationally; and, targeted sustainability actions will attract post-project sponsorship. Our portal, showcasing a vast array of resources and innovative user interaction, will boost practical and policy action by illuminating the contribution of gender equality to science excellence.

Spoluriešitelia za UMB | Scientist Co-workers at MBU

Bitušíková Alexandra, doc. PhDr., CSc.; Darulová Jolana, doc. PhDr., CSc.;
Košťalová Katarína, PhDr., PhD.; Beňová Kamila, PhDr., PhD.

Koordinátor | Coordinator

FUNDACIO PER A LA UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA, Spain

Poskytovateľ financií | Financial Support

EC | 7th Framework Programme

Číslo projektu | Project Number

321485

Obdobie trvania projektu | Project Duration

2013 – 2017

4 / Migračné pohyby z krajín a medzi krajinami V4 a ich dopad na súčasnú identitu regiónu

Anotácia

Projekt Migračné pohyby z krajín a medzi krajinami V4 a ich dopad na súčasnú identitu regiónu je zameraný na inováciu študijného programu *Európske kultúrne štúdiá* na Katedre európskych kultúrnych štúdií Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Vďaka novozavedenému voliteľnému kurzu prídu počas troch po sebe idúcich letných semestrov (akademické roky 2015/16 – 2017/18) študentom prednášať uznávaní odborníci zo zahraničných akademických pracovísk na témy spojené s jedným z aktuálne najpálčivejších problémov Európy. Kurz si kladie za cieľ poskytnúť poslucháčom široké spektrum poznatkov a predovšetkým uhlov pohľadu z historickej a súčasnej perspektívy tak, aby tento problém chápali v celej jeho zložitosti a komplexnosti a dokázali si na fenomén prítomný vo vývoji európskej civilizácie od nepamäti utvoriť vlastný názor.

4 / Migration flows from and within the V4 countries and their impact on current identity of the region

Project Summary

Current migration crisis evokes the general feeling within the Slovak society that region where we live has always been an "isolated island" in terms of not being stricken by massive migration flows. Mainly young people who have not experienced the turbulent decades of the 20th Century barely know that Slovakia and bordering V4 countries had to face similar problems in past. Youngest generation including those who had been raised by academia tends to get confused by sudden social changes and does not know how to reflect them. Lack of knowledge of the broader sociohistorical context of migration processes subsequently leads to adopting simplified views and solutions proposed by populist political elites or media. Matej Bel University as one of key institutions in the field of humanities would like to lend a hand to erudite discussion on the issue through the newly opened course which will respond the answers concerning phenomenon V4 countries have been witnessing in recent months.

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Hruboň Anton, PhD., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Šmigel' Michal, doc. PhD., PhD.; Pecníková Jana, Mgr., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Medzinárodný vyšehradský fond | International Visegrad Fund

Číslo projektu | Project Number:

61500019

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2016 – 2018

5 / Hrady na Slovensku. Interdisciplinárny prierezový pohľad na fenomén hradov | Castles in Slovakia. Interdisciplinary cross-sectional view of the phenomenon of castles

Anotácia | Project Summary

Zámerom projektu je vypracovanie viacerých reprezentatívnych vedeckých publikácií (kolektívnych monografií), ktoré predstavujú hrady na Slovensku ako komplexný fenomén z pohľadu historicko-antropologického, kultúrno-spoločenského, vojenského a hospodárskeho počas celej ich existencie. Projekt má ambície rozšíriť doterajšie predovšetkým kastelologické, architektonické a archeologické hľadisko výskumu o ďalšie dôležité aspekty. Sledovať sa budú funkcie hradu od jeho vzniku v období stredoveku až po súčasnosť, rôzne aspekty života na hrade, vplyv hradu na svoje okolie z hľadiska antropologického, geografického, sídelného, environmentálneho, ekologického a najmä kultúrno-historického, na vnímanie hradu ľuďmi priamo či nepriamo zainteresovaných na jeho jednotlivých funkciách.

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Lukačka Ján, prof., PhDr., CSc. (Historický ústav SAV)

Spoluriešitelia za UMB | Scientist Co-workers at MBU:

Tomeček Oto, PhDr., PhD.; Maliniak Pavol, PhDr., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Centrum excelentnosti SAV | Centre of Excellence of the Slovak Academy of Sciences

Číslo projektu | Project Number:

Zmluva č. III/1/2013

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2013 – 2017

6 / Idea of Europe in Europea Culture, History and Politics

Project Summary

Mobility is the important objective for all partner universities: the exchange of students and teachers will enable them to understand the practice of the European identity process and to experience living in another culture. The development of joint degrees is the second center of the network activities. Palacký University and Jagiellonian University have already developed a common double degree MA programme Euroculture that has been awarded Erasmus Mundus master course label. The Euroculture programme is an interdisciplinary four-semester MA programme conducted parallelly at nine distinguished European universities, coordinated by the University of Groningen. It consists of four semesters, linked by a 10-day „Intensive Programme (IP)“ at one of the participating universities, where students and professors from the participating universities meet for an international conference. The first semester is similar at both universities. The second semesters are to be spent at a partner university. The third semester is devoted either to internships, or to studies at overseas partner universities. During the fourth semester, students focus on the preparation of a high-level master thesis. The programme has a total workload of 120 ECTS credits.

Our network is aimed to use the network possibilities (exchanges of students and teachers, joint curricula etc.) to enhance the teaching of humanities, especially arts, history and politics, paying special attention to the elements that create (Central/Eastern) European identity in these disciplines. A special target of the network study and teaching are European history, European politics, European culture and latest trends in the development of the European Union.

Spoluriešiteľ za UMB | Scientist Co-worker at MBU

Kurhajcová Alica, Mgr., PhD.

Koordinátor | Coordinator

doc. Mgr. Radmila Švaříčková Slabáková, Ph.D. (Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta)

Poskytovateľ financií | Financial Support:

CEEPUS | Central European Exchange Program for University Studies

Číslo projektu | Project Number:

CIII-HU-0908-01-1617

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2017 – 2018

7/ Konfesionálne a etnické interakcie v Habsburskej monarchii | Confessional and ethnic interactions in the Habsburg Monarchy

Project Summary

The countries of the participating universities were one state before, which was called Habsburg Monarchy. Within this state many ethnic and religious minorities lived together for nearly 400 years. Following the dissolution of the Monarchy the new, independent states started to analyse the ethnic and religious questions of this period separately, mainly focused on conflicts. Fortunately, in the last decade historians have started to highlight the different forms of symbiosis between these minorities and the way they influenced each other. We would like to use the advantages of the CEEPUS programme to spread this innovative direction of research and strengthen the cooperation between participating universities.

The aim of the forming CEEPUS network is to shed light on this symbiosis between the different ethnic and religious minorities and their strategies of conflict resolution, which contributes to the strengthening of Central European identity. Our goal is to help the future researchers, who are now PhD students or are in the final year of their Masters, to familiarize with the partners' results and viewpoints in order to expand their knowledge.

Spoluriešiteľ za UMB | Scientist Co-worker at MBU

Kurhajcová Alica, Mgr., PhD.

Koordinátor | Coordinator

Dr. András Forgó (Pázmány Péter Catholic University, Faculty of Humanities and Social Sciences)

Poskytovateľ financií | Financial Support:

CEEPUS | Central European Exchange Program for University Studies

Číslo projektu | Project Number:

CIII-HU-0908-01-1617

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2014 – 2017

8 / Prienik ideí fašizmu do politickej kultúry Slovenska v 20. - 40. rokoch 20. storočia, ich etablovanie a variácie v kontexte európskeho vývoja

Anotácia

Predkladaný vedecký projekt je pokusom o analyticko-syntetické spracovanie problematiky prenikania ideí fašizmu do politickej kultúry Slovenska v 20. - 40. rokoch 20. storočia, ich etablovania a variácií v dynamike európskeho vývoja v danom historickom období. Za hlavný cieľ si kladie zanalyzovať, ako konkrétne sa transnacionálna idea fašistickej prestavby spoločnosti udomácnila na Slovensku a ako transformovala súdobú politickú scénu a spoločnosť, a to nielen v často diskutovanom období rokov 1938 - 1945, ale v celej tzv. fašistickej epoche. Projekt bude na interdisciplinárnej báze sledovať predovšetkým proces penetrácie "hláv a srdiec" vtedajšej slovenskej spoločnosti fašistickými ideovými inováciami zo zahraničia v kontexte medzinárodných analógií, poukáže na podoby ich rôznorakej percepcie a dynamiky v meniacej sa politickej klíme a zodpovie na otázku, do akej miery boli tieto idey pre slovenskú politickú scénu modernizačným fenoménom tak, ako to artikuluje súčasná západoeurópska historiografia.

Kľúčové slová: fašizmus, národný socializmus, ideológia, dejiny ideí, Slovenský štát

8 / Penetration of fascist ideas to the political culture of Slovakia in the 1920s - 1940s, their establishing and varieties in the European context

Project Summary

The scientific project is based on analytical-synthetic research dealing with penetration of fascist ideas into political culture of Slovakia in the 1920s - 1940s period, their adaptation and variations in the dynamics of European development in the given historical period. The main aim of the project is to analyse the adaptation of transnational idea of fascist reconstruction of Slovak society, how it transformed political scene and society of that time not only in the frequently discussed 1938 – 1945 period, but in the whole so called "fascist epoch". The project will be elaborated on an interdisciplinary basis examining the process of penetration of "heads and hearts" of Slovak society through the medium of fascist innovations from abroad in the context of international analogies. It will also point out to forms of their different perception and respond to the question to what extent were those ideas modernizing for the Slovak political scene in the way it is formulated by Western European historiography.

Keywords: fascism, national socialism, ideology, history of ideas, Slovak state

Vedúci projektu | Principal Investigator:
Hruboň Anton, PhD., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:
Syrný Marek, PhD., PhD.; Pecníková Jana, PhD., PhD.; Ristveyová Katarína, Mgr.;
Varinský Vladimír, prof. PhD., CSc.; Slatinská Anna, Mgr., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:
Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:
1/0655/17

Obdobie trvania projektu | Project Duration:
2017 – 2019

9 / Slovenské dolnozemske enklávy v reflexii slovenského národnoemancipačného hnutia v druhej polovici 19. storočia

Anotácia

Problematika vnímania slovenských dolnozemských komunít v podobnostiach i odlišnostiach zo strany slovenských dejateľov či príslušníkov národnoemancipačného hnutia na tzv. Horniakoch bola dosiaľ spracovávaná len parciálne. Reflexia dejín, historickej pamäte, identity a kultúry dolnozemských Slovákov je dosiaľ nespracovanou témou slovenskej historiografie. Zámerom predkladaného projektu je preto komplexné, syntetické spracovanie uvedenej problematiky. V rámci projektu pôjde o výskum a spracovanie vnímania špecifik dolnozemských Slovákov (dnes ich potomkovia žijú v Maďarsku, Rumunsku, Srbsku a Chorvátsku) hlavnými prúdmi a osobnosťami na Slovensku, ako aj rozvíjania vzájomných kontaktov a mobilit. Produktom projektu budú vedecké štúdie, kolektívna monografia, ale aj popularizačné a edukačné výstupy v prostredí slovenských minorít na Dolnej zemi a na Slovensku.

Kľúčové slová: dolnozemskí Slováci, slovenské minority v zahraničí, enkláva a diaspora, intraetnické kontakty, etnická identita, kultúrne dejiny

9 / The Lowland Slovak enclaves in the reflection of the Slovak national emancipation movement in the second half of the 19th century

Project Summary

The issue of the reflection - in details and differences - of the Slovak Lowland communities by the Slovak personalities and members of the so-called national emancipation movement has been so far analysed only partially in Slovakia. Reflection of history, historical memory, identity and culture of Lowland Slovaks is still untreated topic in the Slovak historiography. The aim of the project is therefore complex, synthetic processing of that issue. The project will involve research and presentation of the reflection of the specifics of Lowland Slovaks (now their descendants live in Hungary, Romania, Serbia and Croatia) by the mainstream culture and personalities in Slovakia, as well as of developing mutual contacts and mobility. Among the products of the project will be the scientific studies, collective monograph, and also learning and popularization outcomes in the Slovak Lowland minority and in Slovakia.

Keywords: Lowland Slovaks – Slovak minority abroad – Enclaves and diasporas – Intraethnic contacts – Ethnic identity – Cultural history – Press – Literature – Historiography

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Kmeť Miroslav, doc. PaedDr., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Lomenčík Július, doc. PaedDr., PhD.; Kunec Patrik, Mgr. PhD.;
Tomeček Oto, PhDr., PhD.; Polónyová Soňa, Mgr.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0563/17

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2017 – 2019

10 / Kríza a kolaps na pomedzí stredoveku a novoveku (sondy do problematiky v slovenskom kontexte)

Anotácia

Proces v neskorom stredoveku a na začiatku novoveku, označovaný aj ako veľká kríza, svojimi hospodárskymi, sociálnymi a demografickými dôsledkami dlhodobo ovplyvnil vývoj v regionálnych podmienkach. Grantová úloha predstaví tému na príklade vybraného regiónu - Čabradského resp. Čabradsko-sitnianskeho panstva v Hontianskej stolici v období od druhej polovice 15. do prvej tretiny 17. storočia. Na základe charakteristiky približne 20 sídiel v uvedenom období sa sústreďí na príčiny a prejavy úpadku, t.j. poklesu vybraných ukazovateľov a na transformáciu (rozklad) historických štruktúr. Výskum v rámci projektu bude sledovať zmeny foriem hospodárenia a štruktúry osídlenia, ako aj otázky populačného vývoja podľa výskumu veľkosti a (dis)kontinuity rodín. Širšie chápaný tzv. rozpad starého poriadku s jeho dosahmi v politickej i náboženskej sfére priblíži projekt na základe výskumu dobových intelektuálnych diel s tematizáciou osmanského ohrozenia v Uhorsku.

Kľúčové slová: kríza, kolaps, hospodárstvo, spoločnosť, neskorý stredovek, osmanská okupácia, Hont, Čabradské panstvo, pustnutie a zanikanie sídiel, kontinuita obyvateľstva, dejiny ideí

10 / Crisis and collapse in the Late Middle Ages and Early Modern Times (views of the problems in Slovak context)

Project Summary

The process in the Late Middle Ages and at the beginning of the Modern Times, so-called as a big crisis, had a long-lasting impact on the development in regional conditions because of its economic, social and demographic consequences. The project depicts the theme on the example of chosen region Čabrad' and Sitno in Hont County from the second half of 15th to the first third of 17th century. On the basis of a characteristics approximately 20 villages in stated period, it focuses on causes and displays of degradation, i.e. decrease of chosen indicators and transformation (disintegration) of historical structures. Within the project, the research depicts not only changes of forms of economic activities and settlement structure, but also issues of population development according to research of family size and also continuity of families. In the wider meaning, the project depicts so-called disintegration of the old order with its impacts on politic and religious sphere on the basis of period intellectual works.

Keywords: crisis, collapse, economy, society, the Late Middle Ages, Ottoman occupation, Hont region, dominion of Čabrad', depopulation and decline of settlements, continuity of population

Vedúci projektu | Principal Investigator:
Maliniak Pavol, PhDr., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:
Beljak Ján, PhDr., PhD. (SAV); Nagy Imrich, Mgr., PhD.; Krško Jaromír, doc. Mgr., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:
Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:
1/0095/17

Obdobie trvania projektu | Project Duration:
2017 – 2019

11 / Banderovci na Slovensku: propagandistické rejdy, antisovietska a protikomunistická činnosť (1945 – 1948)

Anotácia

Pôsobenie tzv. banderovcov (príslušníkov Ukrajinskej povstaleckej armády - UPA) na Slovensku v povojnových rokoch 1945 – 1948 patri medzi problematiky súčasnej slovenskej historiografie, ktoré neboli – v plnom rozsahu a hĺbke – rozpracované a ozrejmene. Téma ešte stále vyvoláva polemiky vo vedeckých kruhoch a emócie v laickej sfére. Obzvlášť po ukrajinskej "majdanovskej" revolúcii a plyvom súčasného diania na Ukrajine, otázka ukrajinského nacionalizmu a tzv. banderovských vpádov na Slovensko (1945 – 1948) neustále rezonujú. Prvé pokusy o revíziu problematiky slovenskými historikmi v rokoch 2005 – 2009 síce priniesli veľmi zaujímavé výsledky, ale nezodpovedali všetky kľúčové otázky. Osobitnú pozornosť púta predovšetkým antisovietska a protikomunistická činnosť samotných banderovcov na Slovensku a tiež domácich zaktivizovaných ilegálnych skupín a zasadenie tejto problematiky do širšieho kontextu boja so sovietskym totalitarizmom v krajinách strednej a východnej Európy v povojnovom období (1945 – 1953).

Kľúčové slová: Banderovci, Ukrajinská povstalecká armáda, atisovietska činnosť, protikomunistický odboj, ilegálne skupiny, povojnové Slovensko (1945 – 1948)

11 / The Banderas in Slovakia: propagandist raids, Anti-Soviet and anti-communist activity (1945 – 1948)

Project Summary

Activities of so-called the Banderas (members of the Ukrainian Insurgent Army – UPA) in Slovakia in post-war years 1945 – 1948 is a part of the problem of present Slovak historiography that has not been elaborated and explained sufficiently. The theme still provokes polemic in scientific circles and emotions in a non-professional sphere. The issue of Ukrainian nationalism and so-called Banderas raids in Slovakia (1945 – 1948) still resonates, especially after Ukrainian „maydan“ revolution and due to present events in Ukraine. Even when first attempts of Slovak historians in 2005 – 2009 to revise the problem brought very interesting results, they did not answer all key quesitons. Mainly Anti-Soviet and anti-communist activity of the Banderas in Slovakia, domestic active illegal groups and putting of this problem into wider context of fight against Soviet totalitarianism in countries of central and eastern Europe in post-war period (1945 – 1953) are at the centre of attention.

Keywords: the Banderas, the Ukrainian Insurgent Army, Anti-Soviet activity, anti-communist resistance, illegal groups, post-war Slovakia (1945 – 1948)

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Šmigel' Michal, doc. PhD., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Mičko Peter, doc. PhD., PhD.; Kmeť Miroslav, doc. PaedDr., PhD.;

Gabčo Martin, Mgr.; Kázik Miloš, PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0849/17

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2017 – 2019

12 / Slovenské mesto v 21. storočí v kontexte nových rozvojových trendov: etnologická perspektíva

Anotácia

Predkladaný projekt – na základe teoretického zovšeobecnenia údajov získaných vlastným výskumom – je orientovaný na slovenské mesto v 21. storočí v kontexte nových rozvojových trendov. Projekt objasňuje doposiaľ absentujúce koncepty a témy udržateľného a inteligentného mesta (Sustainable City, Smart City). Obe dva koncepty sa navzájom dopĺňajú a sú prínosom k zvyšovaniu kvality života občanov. Projekt sa zameriava na identifikáciu základných znakov udržateľného a inteligentného mesta, ktorými sú vládnutie založené na aktívnej participácii občanov, kvalita života v meste a mestských aglomeráciách, humanizácia a revitalizácia mesta, inteligentný marketing, využitie sociokultúrneho potenciálu mesta a regiónu. Jednotlivé témy sa budú skúmať vo vybraných mestách Slovenska, predovšetkým v Bratislave, Banskej Bystrici a Zvolene.

Kľúčové slová:

slovenské mestá, urbánna etnológia, udržateľné mestá, inteligentné mestá, participácia, imidž mesta

12 / Slovak city in the 21st century in the context of latest development trends: Ethnological perspective

Project Summary

The project is focused on the research of three Slovak cities in the context of recent concepts of sustainable and smart city development. Both concepts significantly contribute to better quality of life of citizens, however, they are still not well developed in Slovakia. The project aims to identify and study key characteristics of sustainable and smart city which include participative governance and planning (based on active civil participation), smart use of new technologies, humanization and revitalization of the city, smart marketing, the use of socio-cultural potential of the city and region. The research will be carried out in selected cities of Slovakia, especially in Bratislava, Banská Bystrica and Zvolen.

Keywords: sustainable cities, smart cities, participation, city image, urban ethnology, Slovak cities

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Košťalová Katarína, PhD., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Darulová Jolana, doc. PhD., CSc.; Bitušíková Alexandra, doc. PhD., CSc.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0074/16

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2016 – 2018

13 / Vzostup a pád hospodárskeho vývoja Slovenska 1942 – 1945

Anotácia

Hlavným zámerom projektu je pokus o koncipovanie prvého komplexného obrazu hospodárskeho vývoja na Slovensku v rokoch 1942 – 1945. Obsahom projektu je zmapovanie a zhodnotenie príčinných súvislostí kulminácie hospodárskeho rozmachu Slovenskej republiky v rokoch 1942 – 1943 a postupnej deštrukcie hospodárskych výsledkov pod vplyvom medzinárodného a vnútroštátneho vojensko-politického vývoja v rokoch 1944 – 1945. Riešiteľský kolektív bude pritom sledovať kľúčovú úlohu hospodárskych vzťahov Slovenska a Nemeckej ríše v hospodárskom a technologickom rozvoji do konca roka 1943, ako aj zásadný vplyv Nemecka na rozklad jednotlivých segmentov ekonomiky a technickej základne hospodárstva na prelome rokov 1944 - 1945. Objektom výskumu je tiež úloha obchodných vzťahov Slovenska so satelitmi Nemecka a s neutrálnymi štátmi. Osobitný rozmer projektu tvorí hodnotenie vplyvov hospodárstva na sociálne postavenie obyvateľstva. Samostatnou kapitolou sú sociálne dôsledky arizácie, čiže vyvlastnenia židovského majetku.

Kľúčové slová: slovenské hospodárstvo, Slovenská republika (1939-1945), nacistické Nemecko

13 / The Rise and Fall of the Economic Development of Slovakia in 1942 - 1945

Project Summary

The main objective of the project is an attempt to draw up the first comprehensive picture of economic development in Slovakia between 1942 and 1945. The aim of the project is to map and assess causal relations of the economic boom culmination of the Slovak Republic in the years 1942 – 1943 and the gradual destruction of economic results under the influence of international and national military and political developments between 1944 and 1945. Our research team will monitor the key role of economic relations between Slovakia and the German Reich in economic and technological development by the end of 1943 as well as the significant impact of Germany on the decomposition of the individual segments of the economy and its technological base at the turn of 1944 - 1945. The object of the research is also the role of the trade relations of Slovakia with the satellites of Germany and neutral states. Specific dimension of the project consists of an impact assessment of the economy on the social status of the population.

Keywords: Slovak economy, Slovak Republic (1939-1945), Nazi Germany

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Hallon Ľudovít, PhD., CSc. (Historický ústav SAV)

Spoluriešitelia za UMB | Scientist Co-workers at MBU:

Mičko Peter, doc. PhD., PhD.; Martuliak Pavol, prof. PhD., CSc.;
Mičková Zuzana, Mgr., PhD.; Ristveyová Katarína, Mgr.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

2/0043/16

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2016 – 2019

14 / Slovenská spoločnosť a politika v revolúcii 1848/49: očakávania, programy, aktivity, výsledky

Anotácia

Počas revolučného dvojročia sa slovenská politika ocitla v novej situácii: prvýkrát vstúpila do mocenských sporov a zápasov. Grantová úloha priblíži jej hlavné aktivity, nástroje a osobnosti. Predstaví, ako a prečo opustila platformu uhrofederalizmu a hlásala austrofederalizmus a aké podoby a váhu nadobudlo jej úsilie o pozdvihnutie Slovenska na autonómny politický útvar. Pritom zohľadní širšie determinanty slovenskej politiky: obdobné ambície politických reprezentácií iných národov, politiku cisárskej Viedne a revolučnej Pešti. Takisto bude sledovať, ako tvoriaca sa slovenská politika využila možnosť prvý raz osloviť slovenskú verejnosť a získať ju pre svoj štátoprávny program a nakoľko sa dokázala etablovať vo verejnom priestore nielen politickou agitáciou, ale aj slávnosťami a národnými symbolmi. Projekt neobíde ani to, ako ovplyvňovali postoj slovenskej verejnosti k politickému, vojenskému a štátoprávnemu daniu také faktory, ako bola lojalita voči panovníkovi, uhorský patriotizmus, nacionálne cítenie.

Kľúčové slová: „nový život“ v Uhorsku, štátoprávne koncepty, Viedeň a Pešť, slovenský politický útvar, politika a verejnosť, nevyprofilované identity

14 / Slovak society and politics in the revolution of 1848-1849 : expectations, programmes, activities, results

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Škvarna Dušan, prof. PhD., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Kurhajcová Alica, Mgr., PhD.; Kudzbelová Zuzana, Mgr.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0612/16

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2016 – 2018

15 / Voľný čas a sociálna štruktúra na Slovensku vo vývojovej a komparatívnej perspektíve

Anotácia

V predkladanom projekte si na základe spracovania, analýzy a teoretického zovšeobecnenia údajov získaných vlastným výskumom a sekundárnou analýzou dát kladieme za cieľ stanoviť vzťah medzi odlišnými životnými štýlmi, kultúrnou spotrebou a sociálnym postavením u obyvateľov SR. Cieľom projektu je tiež zachytiť premeny v oblasti trávenia voľného času a kultúrnej participácie medzi rokmi 1984 a súčasnosťou na základe porovnania dostupných dát. Takto koncipovaný výskum nám umožní posúdiť platnosť hypotézy kultúrnej homológie a sociálneho postavenia, alebo jej alternatív - individualizačnej teórie či teórie R. Petersona, ktorá rozdeľuje populáciu z hľadiska kultúrnej spotreby na všekonzumentov a vyhranených. Završením projektu bude, na základe údajov z porovnateľných výskumov, komparácia miery homológie kultúrnej praxe a sociálneho postavenia na Slovensku a v Českej republike, kde už bola táto väzba zdokumentovaná. Voľný čas, sociológia voľného času, životný štýl, kultúrna spotreba, vkus, sociálna štruktúra.

Kľúčové slová: Voľný čas, sociológia voľného času, životný štýl, kultúrna spotreba, vkus, sociálna štruktúra

15 / Leisure and social structure in Slovakia in developmental and comparative perspective

Project Summary

The goal of our project is - based on the elaboration, analysis and theoretical generalization of data obtained by empirical research - to determine the form of relationship between cultural consumption and social position of people in Slovakia. Our attempt is also to grasp main changes in spheres of leisure and cultural participation between 1984 and present times comparing data from available surveys. It will enable us to evaluate validity of the hypothesis of cultural homology and social position (based on P. Bourdieu's theory) or one of its alternatives - the argument of individualization connected with U. Beck or the theory of R. Peterson which divides the society from the perspective of cultural participation on omnivores and univores. The project will be concluded by the comparison of the range of homology of cultural practices and social position in Slovakia and the Czech Republic where this cross-link has already been documented.

Keywords: Leisure, sociology of leisure, lifestyle, cultural consumption, taste, social structure

Vedúci projektu | Principal Investigator:
Chorvát Ivan, doc. Mgr. M.A., CSc.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:
Hofreiter Roman, Mgr., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:
Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:
1/0641/15

Obdobie trvania projektu | Project Duration:
2015 – 2017

16 / Kultúrne dedičstvo ako fenomén identity

Anotácia

Problematika kultúrneho dedičstva zahŕňa komplex prvkov materiálnej a duchovnej povahy, charakterizujúcich spoločnosť vo všetkých súvislostiach vývoja, je jedným z najvýraznejších fenoménov identity. Dokumentuje vzťah etník k hodnotám, ktoré uchováva a transformuje so zreteľom na proces zmeny v súčasnom vývoji. Sociálna kohézia predstavuje dnes aktuálny výskumný problém vzhľadom k otvorenej Európe, budovaniu európskej identity so zachovaním národných, kultúrnych špecifík. Zámerom projektu je na základe výskumu analyzovať problematiku uchovania kultúrneho dedičstva vo všetkých jeho zložkách so zreteľom na zmeny a ich transformáciu v súčasnej spoločnosti. Uchovanie hmotných prvkov sústreďujú pamäťové inštitúcie ochranou (múzeá, knižnice, archívy). Zložitejšie je to v prípade nehmotného dedičstva. V tomto kontexte sleduje projekt odraz vývojových zmien v súčasných formách uchovania a transformácie prvkov tradičnej kultúry v urbánnom i rurálnom prostredí.

Kľúčové slová: kultúrne dedičstvo, identita, sociálna kohézia, transmisia kultúrnych hodnôt

16 / Cultural heritage as an identity phenomenon

Project Summary

The field of cultural heritage covers a complex set of material/ tangible and spiritual/ intangible phenomena that characterise the society in all contexts of the development and contribute to identity forming. It demonstrates the relation of ethnic groups to values that are protected for generations and transformed in the course of change. Social cohesion presents a significant challenge for contemporary Europe, especially in forming European identity while preserving national cultural specificities and identities. The objective of the project is to study and analyse cultural heritage preservation in a broad understanding with the focus on its transformations in the present society. Preservation of material cultural phenomena is in the domain of memory institutions such as museums, libraries or archives, however, preservation is more complex in case of intangible cultural heritage.

Keywords: cultural heritage, identity, social cohesion, cultural values transmission

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Krišková Zdena, PhD., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Košťalová Katarína, PhD., PhD.; Darulová Jolana, doc. PhD., CSc.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0655/15

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2015 – 2017

17/ Erasmus Rotterdamský a Slovensko (distribúcia ideí zaalpského humanizmu na území Slovenska v 16. - 17. storočí)

Anotácia

Tento vedecký projekt skúma recepciu diela Erazma Rotterdamského ako kľúčového reprezentanta zaalpského humanizmu na území Slovenska v 16. a 17. storočí. Objektom výskumu sú vydania Erazmových diel a ich výskyt v historických knižniciach na území Slovenska v danom časovom období. Pri riešení projektu sa okrem základných metód historickej vedy využijú aj metódy výskumu dejín knižnej kultúry a dejín ideí. Výsledkom projektu bude pasportizácia vydaní Erazmových diel v 16. a 17. storočí na území Slovenska, identifikácia ich distribučných kanálov a interpretácia týchto čiastkových výstupov v rámci dobových politických, spoločenských, kultúrnych a náboženských pomerov.

Kľúčové slová:

Erasmus Rotterdamský, Slovensko, Uhorsko, 16. - 17. storočie, humanizmus a renesancia, historické knižnice, historické tlače, recepcia ideí

17 / Erasmus of Rotterdam and Slovakia (distribution of ideas of Transalpine humanism on territory of Slovakia in 16th - 17th centuries)

Project Summary

This research project explores the reception of the work of Erasmus of Rotterdam as a key representative of Transalpine humanism on territory of Slovakia in the 16th and 17th centuries. The Erasmus works editions and their occurrence in historical libraries in Slovakia in a given time period are the object of research. For project, in addition to the basic methods of historical science are also important the research methods of History of Book Culture and History of Ideas. Project will result in passportization of editions of Erasmus works in the 16th and 17th centuries on territory of Slovakia, in the identification of their distribution channels and in the interpretation of these partial outcomes in the context of contemporary political, social, cultural and religious backgrounds.

Keywords: Erasmus of Rotterdam, Slovakia, Hungary, 16th - 17th centuries, humanism and renaissance, historical libraries, historical prints, reception of ideas

Vedúci projektu | Principal Investigator:
Nagy Imrich, Mgr., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:
Habaj Michal, Mgr., PhD.; Augustínová Eva, Mgr., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:
Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:
1/0835/15

Obdobie trvania projektu | Project Duration:
2015 – 2017

18 / Identifikácia a podoby protikomunistického odboja na Slovensku v historickom kontexte krajín bývalého východného bloku

Anotácia

Predkladaný projekt je pokusom o analyticko-syntetické spracovanie problematiky protikomunistického odboja na Slovensku v historickom kontexte krajín bývalého východného bloku. Zameria sa na analýzu dvoch hlavných rovín: na identifikáciu odboja, jeho podoby na území Slovenska, hrubo rámcované rokmi 1944 – 1989. Pokúsi sa zodpovedať na otázku, aké protikomunistické prejavy možno definovať ako rezistenciu voči komunizmu (resp. komunistickému režimu) a ako sa tieto antikomunistické tendencie javili v historickej perspektíve vývoja. Téma bola už čiastočne spracovaná viacerými autormi, ktorí však vo svojich prácach na vybraných modelových príkladoch vykresľovali predovšetkým mechanizmy represívneho aparátu komunistického režimu. Cieľom riešiteľského kolektívu je preniknúť aj do historicko-teoretických súvislostí v širšom historickom kontexte, prekonať často „provincialistické“ interpretácie a vytvoriť originálnu kolektívnu publikáciu, prínosnú nielen z faktografického, ale aj metodického hľadiska.

Kľúčové slová: komunizmus, odboj, Slovensko, exil, ilegalita

18 / Identification and faces of the anticommunist resistance in Slovakia in the historical context of countries of the former Soviet bloc

Project Summary

The project is an original try of an analytic and synthetic interpretation of the anticommunist resistance in Slovakia in the historical context of countries of the former Soviet bloc. It aims to analyze two main dimensions: the identification of resistance and its faces in Slovakia approximately framed by years 1944 – 1989. The research team will try to answer the question which acts can be classified as anticommunist (respectively against communist regime) and how these anticommunist tendencies sized up in the historical perspective. The topic had already been reflected by several author who, however, pointed out on repressive mechanism of the communist regime above all. The aim of the research team is to implement a new historical-theoretical approach in a wider historical context, thus overcome often seen jerkwater interpretations and to prepare an original collective monograph instructive not just because of its factual but methodological standpoint as well.

Keywords: communism, resistance, Slovakia, exile, illegality

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Varinský Vladimír, prof. PhD., CSc.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Šmigel' Michal, doc. PhD., PhD.; Hruboň Anton, PhD., PhD.;
Syrný Marek, PhD., PhD.; Gabčo Martin, Mgr.; Kázik Miloš, PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0581/15

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2015 – 2017

19 / Kultúrne a historické pozadie vzniku latinských diel slovenskej proveniencie v období baroka

Anotácia

Projekt sa zameria na objasnenie kultúrneho a politického pozadia vzniku vybraných latinských diel, ktoré vznikli na území Slovenska v barokovom období. Predovšetkým pôjde o významnú prácu uhorského vzdelanca a vedca Mateja Bela *Notitia Hungariae novae historico-geographica* (Viedeň 1735-1742), ktorá bude porovnávaná s dielami jezuitských historikov Martina Szentiványiho a Samuela Timona z prostredia jezuitskej Trnavskej univerzity. Výsledkom riešenia projektu bude analýza, spracovanie a príprava na vydanie vybraných latinských častí Belovho diela a ich paralelný preklad do slovenského jazyka. Riešitelia budú publikovať štyri časti, konkrétne pôjde o Belov opis Tekovskej, Zvolenskej, Hontianskej a Bratislavskej stolice. Publikácie budú obsahovať okrem edície latinského textu a slovenských prekladov opatrených kritickým poznámkovým aparátom úvodnú štúdiu s akcentom na porovnanie s dielami iných historikov a index osobných a geografických mien.

Kľúčové slová: dejepis, klasická filológia, komparácia, kultúrne a duchovné dedičstvo, latinský jazyk

19 / Cultural and historical background of Latin works of Slovak origin in the Baroque Period

Project Summary

Project will focus on the clarification of the cultural and political background of the selected works of Latin incurred in Slovakia in the Baroque period. In particular, it will be a significant work of Hungarian scholar and scientist Matthias Bel *Notitia Hungariae novae historico-geographic* (Vienna 1735-1742), which will be compared with the works of Jesuit historians Martin Szentiváni and Samuel Timon from Jesuit Trnava University. The result of the project will be the analysis, processing and preparing to release selected parts of Latin Belov with parallel translation into Slovak. Investigators will publish four parts, namely, it will be a copy Bel's Tekov, Zvolen, Hont and Bratislava County. Publications shall include, inter edition of the Latin text and Slovak Translation powered by critical footnotes initial study, with emphasis on the comparison with the works of other historians and the index of personal and geographical names.

Keywords: history, cultural heritage, latin language, baroque literature, Matthias Bel

Vedúci projektu za UMB ako spoluriešiteľa | Principal Investigator at MBU:
Nagy Imrich, Mgr., PhD.

Koordinátor | Coordinator
Juríková Erika, doc. Mgr., PhD., Trnavská univerzita v Trnave, Filozofická fakulta

Poskytovateľ financií | Financial Support:
Kultúrna a edukačná grantová agentúra MŠVVaŠ SR | Cultural and Educational Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:
016TTU-4/2017

Obdobie trvania projektu | Project Duration:
2017 – 2019

20 / Od konvencií k normám prekladu v právnom diskurze

Anotácia

Projekt je zameraný na sformovanie dosiaľ abscentujúcej ucelenej teórie právneho prekladu zameranej na právny preklad z a do málo rozšírených jazykov s dôrazom na slovenčinu ako východiskový a cieľový jazyk, ako i preklad vo viacjazyčných právnych systémoch a fungovanie jazyka vo viacerých právnych systémoch a etablovanie vedeckého tímu odborníkov na právny preklad z renomovaných translatologických pracovísk v oblasti právneho prekladu v európskom a globálnom kontexte. Kolektív spracuje bibliografiu knižných a elektronických zdrojov právneho prekladu a relevantných jazykových technológií, využiteľných v procese právneho prekladu a postupne zanalyzuje niekoľko vybraných aktuálnych translatologických aspektov právneho prekladu, akými sú uplatnenie jazykových technológií v právnom preklade, uštieňovanie noriem a konvencií, profesionalizácia právneho prekladu, interpretácia a preklad bezekvivalentnej právnej terminológie a právna terminológia v špecifických kontextoch. Z uvedeného vyplýva interdisciplinárny charakter výskumu, ktorý prepojením poznatkov z oblasti právnej lingvistiky, teórie právneho prekladu a eticko-praxeologických aspektov procesu právneho prekladu ponúkne didaktikom prekladu a prekladateľom konkrétne podnety na profesionalizáciu a zefektívnenie ich práce.

Kľúčové slová: právny preklad, konvencie, normy, profesionalizácia, nové technológie

20 / From Conventions to Norms of the Translation in the Legal Discourse

Project Summary

The project is directed at forming a previously absent complex theory of legal translation aimed at legal translation from an into less frequent languages with respect to Slovak as source and target language as well as translation in multilingual legal systems and the function of language in several legal systems. Along with that, it's aimed at establishing a scientific team of experts from reputed translatology departments in the field of legal translation in European and global context. The team prepares the bibliography of book and electronic sources of legal translation and relevant language technology, applicable in the process of legal translation, subsequently analyzing some selected translatological aspects of legal translation such as application of language technology in legal translation, stabilizing of standards and conventions, professionalization of legal translation, interpretation and translation of legal terminology without equivalent and legal terminology in specific context. The above indicates an interdisciplinary character of research combining knowledge from the field of legal linguistics, theory of legal translation and ethical and pragmatic aspects of legal translation process which offers concrete stimuli for making the work of experts in teaching translation and translators more effective and Professional.

Keywords: legal translation, conventions, standards, professionalization, new Technologies

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Rakšányiová Jana, prof. PhDr., CSc. (Filozofická fakulta Univerzity Komenského)

Spoluriešitelia za UMB | Scientist Co-workers at MBU:

Đuricová Alena, doc. PhDr., PhD.; Tuhárska Zuzana, Mgr., PhD.; Štefaňáková Jana, Mgr., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Agentúra na podporu výskumu a vývoja | Slovak Research and Development Agency

Číslo projektu | Project Number:

APVV-0226-12

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2013 – 2017

21 / Filozofia

Anotácia

Sieť CEEPUS zabezpečí realizovateľnosť spoločného študijného programu „Filozofia“ pre študentov magisterského stupňa na univerzitách v Banskej Bystrici (SR), Ostrave (ČR) a Katoviciach (Poľsko). Spoločný magisterský študijný program prispeje k tomu, aby sa študenti lepšie orientovali v rôznych filozofických tradíciách a rôznych spôsoboch výučby predmetnej problematiky. Sieť CEEPUS zabezpečí realizovanie spoločného magisterského študijného programu „Filozofia“. Všetky tri zúčastnené pracoviská sa vo svojej pedagogickej i vedeckej činnosti orientujú najmä tri filozofické okruhy: 1) dejiny antickej filozofie; 2) filozofia a metodológia vedy; 3) politická a právna filozofia.

V spoločnom magisterskom študijnom programe „Filozofia“ sa budú realizovať: prednášky a semináre, vedenie diplomových prác, ŠVA, vedecký výskum pedagógov aj študentov, ako aj možnosť výberu štúdia základov poľského a českého jazyka. Okrem uvedeného pripravujeme workshopy, kolokvia a študentské konferencie k skúmaným otázkam. Na stretnutiach zástupcov jednotlivých pracovísk sa budú realizovať hodnotenia fungovania študijného programu v rámci siete (s cieľom získať spätnú väzbu, a tým skvalitniť vyučovací proces).

21 / Philosophy

Project Summary

The CEEPUS network will enable to implement the joint Master's program "Philosophy" ("Filozofia") for students of universities in Banská Bystrica (Slovak Republic), Ostrava (Czech Republic) and Katowice (Poland). The joint Master's program will develop students' knowledge of a wider range of philosophical traditions and of different teaching methods in this subject area. We also aim to intensify the cooperation between the institutions (jointly organized conferences, joint publications, special study opportunities for students, submission of joint research projects). We hope to contribute to a higher mobility of students between the participating countries thus promoting a higher quality of education (it would enable to tap the regional potential and the possibility to discuss philosophical problems in Czech and Polish languages).

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Wollner Ulrich, doc. Mgr., PhD.

Spoluriešitelia za UMB | Scientist Co-workers at MBU:

Poskytovateľ financií | Financial Support:

CEEPUS | Central European Exchange Program for University Studies

Číslo projektu | Project Number:

CIII-SK-0000-00-1718

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2017 – 2018

22 / Bolonský systém v prekladateľských študijných programoch v krajinách strednej a východnej Európy | e-Bologna – Network for Translation Studies and Transcultural Communication Programmes in Central, Eastern and South-Eastern Europe

Anotácia

Financovanie mobilit: individuálne štipendiá pre učiteľov a študentov podľa pridelených miest na jednotlivých partnerských univerzitách. Koordinátor siete: University of Vienna , Zentrum für Translationswissenschaft – Univerzita Viedeň, Centrum translatológie. Partnerské univerzity: Matej Bel University, Banská Bystrica, Faculty of Arts, doc. PhDr. Zuzana Bohušová, PhD. – garantka za FF UMB; Masaryk University in Brno; Palacký University, Olomouc; Szent István University; University of Miskolc; University Sts.Cyril and Methodius – Skopje; Moldova State University; University of Montenegro; “ALEXANDRU IOAN CUZA” UNIVERSITY OF IASI; “BABES BOLYAI” UNIVERSITY OF CLUJ-NAPOCA; THE UNIVERSITY OF BUCHAREST; University of Belgrade; University of Maribor. Typ projektu: študijno-mobilitná sieť, incoming a outgoing študentov a vyučujúcich.

Spoluriešitelia za UMB | Scientist Co-workers at MBU:

Bohušová Zuzana, doc. PhDr., PhD.

Koordinátor | Coordinator:

University of Vienna, Zentrum für Translationswissenschaft,
Center for Translation Studies Vienna, Austria

Poskytovateľ financií | Financial Support:

CEEPUS | Central European Exchange Program for University Studies

Číslo projektu | Project Number:

CIII-AT-0119-11-1617

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2007 – 2017

23 / Právo na nezávislý život a začlenenie do spoločnosti osôb s postihnutím z pohľadu sociálnej a politickej filozofie

Anotácia

Projekt sa venuje problematike integrácie ľudí so zdravotným postihnutím do spoločnosti a kritickej analýze transformácie zariadení sociálnych služieb na základe ľudských práv, sociálnej rovnosti a sociálnej spravodlivosti. Spojenie týchto konceptov nájdeme v rôznych strategických dokumentoch na národnej aj medzinárodnej úrovni. Projekt vychádza z tézy, že kvalita sociálnych služieb je nerozlučne spojená aj s implementáciou, reálnym napĺňaním, rešpektovaním, inštitucionalizovanou ochranou a kontrolou dodržiavania ľudských práv osôb, ktorým sa poskytuje nejaká sociálna služba. Zámerom projektu je predložiť jasné vymedzenie práva na nezávislý život a súvislosti medzi pojmami sebaurčenie, autonómia, spôsobilosti so zreteľom na právo postihnutých osôb na integráciu a začlenenie do spoločnosti.

Kľúčové slová: ľudské práva, inklúzia, sociálne služby, právo na nezávislý život, autonómia, sebaurčenie, sociálna spravodlivosť, inštitúcia, deinštitucionalizácia a transformácia sociálnych služieb

23 / The right to independent living of people with disabilities and their inclusion into society from the perspective of social and political philosophy

Project Summary

The aim of the project is to investigate the topic of integration of people with disabilities in society and to provide a critical analysis of the transformation of social services on the basis of human rights, social equality and social justice. These key concepts are present in various strategic documents at national and international level. The project is based on the notion that the quality of social services is inextricably linked with the implementation, fulfillment, respect, institutional protection and control of human rights of individuals who are being provided with social services. The aim of the project is to provide a clear definition of the right to independent living and the relationships between the concepts of self-determination, autonomy and competences with regard to the rights of disabled people in the process of integration and social inclusion.

Keywords: human rights, inclusion, social services, right to independent living, autonomy, self-determination, social justice, institution, deinstitutionalization and transformation of social services

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Sedová Tatiana, prof. PhDr., CSc.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Palovičová Terézia Zuzana, doc. PhDr., CSc.; Wollner Ulrich, doc. Mgr., PhD.;
Baranovská Andrea, PhDr., PhD.; Drappanová Helena, PhDr., Mgr.; Wesserlová Magdaléna, Mgr.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0132/17

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2017 – 2019

24 / Formulácia a reformulácia zmyslu života človeka v jeho hodnotovom systéme (filozofické skúmania)

Anotácia

Projekt je zameraný na reformuláciu teoreticko-metodologických východísk komplexného prístupu ku skúmaniu problému zmyslu života ako duchovného centra ľudskej bytosti v podmienkach postmodernej spoločnosti, poznačenej nihilizmom a relativizmom. Východiskovým predpokladom k jeho riešeniu je objasnenie samotného pojmu zmysel života a pojmov k nemu, v istých ohľadoch, blízky (napr. cieľ, hodnota, dôvod, ale aj viera, nádej a i.) alebo naopak, protikladných (napr. skepsa, ničota, absurdno, ale aj úzkosť, zúfalstvo a i.). Následná dejinno-filozofická reflexia metamorfóz chápania tohto javu bude komparovaná so špecifikami náboženského, umeleckého a vedeckého prístupu k nemu. Zvláštna pozornosť bude venovaná transformáciám a „skúškam“ zmyslu života v konfrontácii s existenciálnymi fenoménmi utrpenia a smrti na jednej strane a autenticity a lásky na strane druhej.

Kľúčové slová:

Filozofia človeka, zmysel života, autenticita, absurdno, nihilizmus, smrť

24 / Formulation and reformulation of the meaning of human life in his value system (philosophical examinations)

Project Summary

The project is aimed on reformulation of theoretical and methodological basis for a complex approach to examination of the problem of meaning of life as spiritual centre of human being in conditions of post-modern society, affected by nihilism and relativism. The precondition of research is to clarify the term of meaning of life and terms close to it in some aspects (e.g. aim, value, reason and also belief, hope etc.), or opposite ones in the contrary (e.g. scepticism, nothingness, the absurd and also anxiety, desperation etc.). Consequently the historically-philosophical reflections on metamorphosis of understanding of this phenomenon will be compared with specifics of religious, artistic and scientific approaches to it. Special attention is going to be paid to transformations and „tests“ of meaning of life in confrontation with existentialist phenomena of suffering and death on one hand, and authenticity and love on the other.

Keywords: Philosophy of man, meaning of life, authenticity, absurdity, nihilism, death

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Šlosiar Ján, prof. PhD., CSc.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Palenčár Marián, doc. Mgr., CSc.; Krchnák Peter, doc. PhD., CSc.;

Čáp Juraj, Mgr., PhD.; Pršová Eva, Mgr., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0068/17

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2017 – 2019

25 / Aký je metodologický účel platnej argumentácie?

Anotácia

Rámec výskumu tohto projektu je daný metodologickou otázkou, čo je účelom platnej argumentácie, keď nás zaujíma, akú pravdivostnú hodnotu má veta, ktorá je predmetom argumentácie (tzv. argumentovaná veta). Projekt má dva ciele. Prvým je preskúmať tradičné odpovede, podľa ktorých je účelom platnej argumentácie: a) presvedčiť diskutéra v spornej otázke o argumentovanej vete, b) rozšíriť množinu akceptovaných viet o argumentované vety, c) zdôvodniť argumentované vety. Druhým cieľom je rozvinúť alternatívnu odpoveď, podľa ktorej môže platná argumentácia slúžiť výlučne na d) kritiku argumentovaných viet.

Kľúčové slová: platné argumenty, presvedčanie, objavovanie, zdôvodňovanie, kritika

25 / What is the methodological purpose of valid reasoning?

Project Summary

The framework of this project is set by the methodological question of what is the purpose of valid reasoning, when we are interested in truth values of a statement being argued for (henceforth, well-argued statement). The project has two objectives. The first is to explore traditional answers which claim that the purpose of valid reasoning is: a) to persuade others about the statement at issue; b) to extend the set of accepted statements by well-argued statements; c) to justify statements that are being argued for. The second objective is to elaborate an alternative answer according to which the sole purpose of valid reasoning is d) to criticize statements used in an argument.

Keywords: valid arguments, persuasion, discovery, justification, criticism

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Taliga Miloš, Mgr., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Cepko Jaroslav, Mgr., PhD.; Schmidt Martin, Mgr. PhD.; Bánovský Juraj, Mgr., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0617/17

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2017 – 2019

26 / Slovanské spisovné jazyky v synchronii a diachrónii: západoslovanský a východoslovanský kontext

Anotácia

Projekt je venovaný spracovaniu teórie spisovných slovanských jazykov na základe ich aktuálneho stavu a osobitostí historického rozvoja jednotlivých skúmaných národných jazykov. Parametre diachronie a synchronie boli zvolené ako rámec, pretože nie sú iba jazykovými, literárnymi, kultúrnymi, ale aj filozofickými kategóriami a napomáhajú konceptualizovať a systematizovať rozsiahly faktografický materiál a vedecký výskum odborníkov zo Slovenska, z Poľska, Česka, Ruska, Bieloruska a Ukrajiny. Vychádzame z typológie spisovných jazykov, podľa ktorej medzi jazykmi uvedených štátov existujú vzájomné vzťahy opísateľné podľa viacerých kritérií, pričom za typologicky blízke sa považujú na jednej strane ruština, čeština a poľština, na strane druhej slovenčina, bieloruština a čiastočne ukrajinčina, ktoré sa začleňujú k tomu istému typu spisovných jazykov. V projekte je dôležitý porovnávací aspekt, a to tak na rovine kodifikácie, ako aj vo vzťahu spisovateľa a prekladateľa ku kodifikácii.

Kľúčové slová: teória spisovných jazykov, národný jazyk, spisovateľ a kodifikácia, rozvoj jazyka a jeho noriem, typológia slovanských spisovných jazykov, spisovný a literárny jazyk, preklad a kodifikácia

26 / Slavic Standard Languages in Synchrony and Diachrony: West and East Slavic context

Project Summary

The project is devoted to the elaboration of the theory of standard Slavic languages based on their present-day state and the peculiarities of the development of each national language within the scope of study. The parameters of synchrony and diachrony were chosen to constitute the research framework, as these categories are of linguistic, literary, cultural and philosophical character. They help to conceptualise and systematise extensive factual material and scientific research by experts from Slovakia, Poland, the Czech Republic, Russia, Belarus, and Ukraine. We proceed from the typology of standard languages, according to which there are reciprocal relations between the languages of the above-mentioned nations. The Russian, Czech and Polish languages are considered typologically close; similarly, the Slovak, Belarusian and partially Ukrainian are considered typologically close and are incorporated into the same type of standard languages.

Keywords: theory of standard languages, national language, writer and codification, development of language and its standards, typology of Slavic standard languages, standard and literary language, translation and codification

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Liashuk Viktoria, doc., CSc.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Račáková Anita, Mgr. PhD.; Olchowa Gabriela, doc. Mgr. PhD.; Kováčová Marta, doc. PhDr. PhD.; Brtková Kamila, Mgr. PhD.; Sugay Larisa Anatol'jevna, Prof. DrSc.; Repoň Anton, Mgr. PhD.; Brandisz Olha, Mgr. CSc.; Jankovičová Milada, PhDr. CSc.; Čendulová Lucia, Mgr.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0118/17

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2017 – 2019

27 / Literárne podoby migrácie

Anotácia

Projekt je tematicky zameraný na univerzálny fenomén migrácie v jeho literárnej projekcii. Téma vonkajšej a vnútornej, dobrovoľnej a vynútenej, nevratnej a dočasnej individuálnej alebo kolektívnej migrácie, možnosti prekračovania hraníc reálnych i pomyselných (územných, národných a národnostných, náboženských, jazykových, osobnostných atď.) otvára široké spektrum analyticko-interpretčných možností vnímania vybraných textov slovenskej literatúry. Nejde však o evidovanie jednotlivých druhov migrácie podľa sociologických kritérií, ale o skúmanie literárneho zobrazenia skúseností z migrácie a jej dôsledkov. Pritom sa nevylučuje ani zameranosť na výskum preferencie istých žánrov v určitých etapách literárneho vývinu (napr. cestopisná a memoárová próza), ako aj vplyv dominantnej poetiky daného obdobia na výsledné spracovanie témy.

Kľúčové slová: migrácia, dôsledky migrácie, subjekt, literárny priestor, dejiny slovenskej literatúry

27 / Literary forms of migration

Project Summary

Project is thematically focused on universal phenomenon of migration in its literary projection. Issue of outer and inner, self-imposed and imposed, nonreturnable and temporary, individual or collective migration and option of overcoming real or imaginary (geographical, national, ethnical, religious, linguistic, personal etc.) borders opens a wide range of analytical-interpretative possibilities of reception of chosen texts in Slovak literature. The aim is not to collect and file individual types of migration according to sociological criteria, but to examine literary depiction of experience with migration and its consequences. We do not exclude possible focus on research of preferences of certain genres in specific periods of literary development (e. g. travel and memoir prose), as well as on influence of dominant poetics in given era in final elaboration of theme.

Keywords: migration, consequences of migration, subject, literary field, history of Slovak literature

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Kubealaková Martina, Mgr., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Bariaková Zuzana, PaedDr., PhD.; Jakubík Henrich, Mgr., PhD.; Gábor Ľubomír, Mgr.;
Marta Germušková, doc. PhDr., CSc.; Mihalková Gabriela, PhDr., PhD.;
Petríková Martina, PaedDr., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0157/17

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2017 – 2019

28 / Mentálno-jazykové inakosti a kultivovaná komunikácia

Anotácia

Vedecký projekt je súčasťou poznávacieho priestoru, ktorý prináleží predovšetkým kognitívnej a sociokultúrnej lingvistiky. V sociokultúrnej lingvistiky sú integrované poznatky zo sémantiky, pragmatiky, diskurznej analýzy, teórie komunikácie a interakčnej sociolingvistiky. V základe koncipovaného projektu je poznanie, že v súčasnosti vznikajú aj pretrvávajú komunikačné nedorozumenia medzi (super)spoločenstvami navzájom, aj medzi (super)spoločenstvami a jednotlivcom, ktoré majú viacero príčin. Jednou z podstatných príčin sú rozdielne mentálne uchopovania a s ním spojené aj rozdielne jazykové (rečové) uchopovania určitých výsekov zo sociokultúrnej (napr. fenomén prisťahovalectva) a sociocivilizačnej skutočnosti (napr. využitie a zneužitie výsledkov vedy v oblasti medicíny) zo strany komunikačných partnerov. Výstupom projektu má byť identifikácia, opis a interpretácia mentálno-jazykových inakostí používateľov jazyka patriacich do rôznych sociokultúrnych spoločností.

Kľúčové slová: identita, mentálno-jazykové inakosti, kultivovaná komunikácia, ústne a písané komunikáty, mentálne a lexikálne polia. konverzačná a diskurzívna analýza, metóda verbálnych asociácií

28 / Mental-language otherness and standard communication

Project Summary

Research project belongs especially to the field of cognitive and socio-cultural linguistics. The last mentioned merges knowledge from semantics, pragmatics, discourse analysis, theory of communication and interactional sociolinguistics. To certain extend the project under review belongs to didactics of foreign languages and cultures. The basic idea is knowledge on contemporary communication misunderstanding of various origin among (super)societies as well as (super)societies and an individual. One of basic reasons is different mental and relating language depicting of certain socio-cultural (e. g. migration) and socio-civilisation reality (e. g. using and misusing science findings in medicine) by partners in communication. The research outcome will be identification, description and interpretation of mental-language otherness appearing within communication about certain socio-cultural reality among language speakers, belonging to diverse socio-cultural societies.

Keywords: identity, mental-language otherness, standard communication, written and oral communication, conversation analysis, discourse analysis, mental and lexical fields

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Dobrík Zdenko, doc. PaedDr., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Lauková Jana, Mgr., PhD.; Molnárová Eva, Mgr., PhD.; Štefaňáková Jana, Mgr., PhD.;
Kolečáni Lenčová Ivica, doc. PhD., PhD.; Urbancová Lujza, Mgr., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0326/16

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2016 – 2018

29 / Post-fundacionalizmus ako perspektíva v (aplikovanej) etike

Anotácia

Výskumný tím sa zameria na posúdenie nových trendov (metodík, paradigiem) v aplikovanej etike, ktoré sa presadili v najnovšom diskurze a prezentujú sa nad rámec tradičných normatívnych etík. Popri uznávaných metodických paradigmách (kontextualizmus, koherentizmus) sa v súčasnosti výrazne presadzuje nový trend – post-fundacionalizmus. Na Slovensku je post-fundacionalizmus vo vzťahu k aplikovanej etike málo diskutovaný. Projektom nadviažeme na aktuálny diskurz v tejto otázke, vyhodnotíme a overíme jeho aplikačné možnosti v etike. Zároveň budeme overovať a prípadne aj kreovať vhodné modely využitia post-fundacionalizmu v jednotlivých oblastiach aplikácie etiky. Následne posúdime jeho teoretickú účinnosť a praktickú perspektívu v našich podmienkach. Tým, že post-fundacionalizmus predstavuje aj výzvu k základnej rekonštrukcii aplikovaných etík posúdime jeho dopad v teoretickej aj didaktickej rovine.

Kľúčové slová: aplikácia, etika, post-fundacionalizmus, diskurz

29 / Post-fundacionalism like a perspective in (applied) ethics

Project Summary

Our scientific team will concentrate to assessment of new trends (methods, paradigms) in applied ethics which were succeeded in the latest discourse and achieve a wider frame of traditional normative ethics. At present along reputable methodic paradigms (contextualism, coherentism) came to the fore a new trend – post-fundacionalism. Related to applied ethics postfundacionalism is rarely discussed in Slovakia. We want to follow this actual discourse in accordance with this issue, to evaluate and confirm its application possibilities in ethics. We will evaluate and respectively create suitable models of the use of postfundacionalism in various spheres of applied ethics. We will review its theoretical efficacy and practical perspective in our conditions. Since postfundacionalism presents also a challenge to the basic reconstruction of applied ethics we will review its impact in the theoretical and didactic level.

Keywords: application, ethics, post-fundacionalism, discourse

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Fobel Pavel, prof. PhD., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Martinkovičová Miriam, doc. PhD., PhD.; Fobelová Monika, Mgr.; Fobelová Daniela, prof. PhD., PhD.; Čierna Helena, doc., PhD.; Balúnová Zuzana, Mgr.; Jadaš Karol, PhD.; Pekar Filip, MUDr.; Marková Bibiána, Mgr.; Klimková Andrea, PhD., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0187/16

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2016 – 2018

30 / Hybridita v jazyku, texte a translácii

Anotácia

Objektom výskumného projektu je aktuálna a frekventovaná hybridita v jazykovej a komunikačnej rovine, ktorá vzniká v dôsledku čoraz výraznejšieho a expanzívnejšieho prestupovania kultúr, podporovaného masmediálnymi technológiami a migráciou. Hybridita ako vlastnosť, hybridizmus ako jav, hybridizmy ako výsledky hybridizácie, hybridizácia ako proces – to sú základné terminologické piliere projektu. Výskumný fókus spočíva v projekcii javu na troch primárnych rovinách: v jazyku, v texte a v procese translačnej komunikácie. Najtypickejším hybridným a hybridizujúcim javom je translácia: východiskové, cieľové texty i proces mediácie majú hybridný charakter. Cieľom projektu je metodologicky, tematicky a komplexne zjednotiť a ukotviť doterajšie diverzné prístupy k skúmaniu hybridných jazykových javov, textov a translátov.

Kľúčové slová: hybridita, jazyk, text, translácia, komunikácia, identita

30 / Hybridity in language, text and in translation

Project Summary

The object of the research project is hybridity in language and communication that is a consequence of increasing blending of cultures. Hybridity as a feature, hybridity as a phenomenon, hybridisms as a results of hybridisation, hybridisation as a process. Research focus is put on projection of the phenomenon on three primary levels: language, text and process of translation communication. The level of language suggests general framework of the research – language, ideal aspect, in which cognitive dimension of conceptualisation of the world. Text level represents a shift from the ideal to the real (communication). Translation is because of its nature one of the most typical hybrid and hybridizing phenomenon. This project examines what proportion is there between reciprocity and dependence in translation communication and how this relation is demonstrated. The goal of the project is to comprehensively unify and anchor diverse approaches in investigating hybrid language phenomena, texts and translations.

Keywords: hybridity, language, text, translation, communication, identity

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Huťková Anita, PhD., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Bohušová Zuzana, doc. PhDr., PhD.; Djovčoš Martin, PhDr., PhD.; Račáková Anita, Mgr., PhD.; György Ladislav, PhDr., PhD.; Mešková Ľudmila, doc. PhDr., PhD.; Gábor Ľubomír, Mgr.; Jurečková Antónia, Mgr.; Bajusová Miroslava, PhDr., Ing.; Šuša Ivan, doc. PhDr., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0551/16

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2016 – 2018

31 / Literatúra ako literárne konanie a jej konceptualizácia v kľúčových metaforách vzdelávacieho systému

Anotácia

Projekt má literárnovednú bázu a je zameraný na výskum podôb, predpokladov, cieľov a dôsledkov literárneho konania v rámci konkrétnych vzdelávacích systémov. Nadväzuje na konceptualizovanie literatúry ako špecifického (autopoietického) sociálneho systému konaní v rámci štyroch dimenzií produkcie, sprostredkovania, recepcie a spracovania javov považovaných za literárne. Projekt je zameraný na jednu špecifickú časť sociálneho fungovania literatúry: na jej zakomponovanie do vzdelávacích systémov niekoľkých krajín. Cieľom projektu je rozkryť simultaneitu možných formatívnych, kognitívnych, normatívnych, estetických, prípadne hedonistických skúseností pri zaobchádzaní s literárnymi textami v pomere, aký im vymedzujú rámcové vzdelávacie dokumenty, a v kontexte s predstavou vytvárania vzdelanostnej spoločnosti. Napätia medzi sociálnym systémom literatúra (s jej neraz subverzívnym pôsobením) a systémom vzdelávania sú v projekte ponímané ako dôsledok viac či menej diskkrétne pôsobiacej (štátnej) moci.

Kľúčové slová: literatúra; literárna veda; konceptuálna metafora; vzdelávací systém

31 / Literature in Literary Actions and its Conceptualising Via Key Metaphors of Various Educational Systems

Project Summary

The project is focused on the analysis of variants, predispositions, aims and effects of literary actions within systems of education. The project represents a follow-up type of research orientated on conceptualisation of literatures understood as specific social systems of actions within the four dimensions of elements, considered as "literary": production, mediation, reception, processing. This project is aimed at a particular field of social aspects of literature, which is integration of literature into educational systems of selected countries. The major aim of this project is thus to identify parallels among various types of human experience necessary to master literary texts related to the instrumental possibilities provided by available educational documents, usually rooted in the philosophy of knowledge-based society. The tension between the social system of literature and the "official" systems of education is understood as the result of more or less direct governmental intervention.

Keywords: literature, literary action, literary scholarship, conceptual metaphor, educational system

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Jančovič Ivan, doc., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Golema Martin, prof. PaedDr., PhD.; Lizoň Martin, Mgr., PhD.;
Zemaníková Nadežda, PhD., PhD.; Feješová-Cepková Zuzana, Mgr.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0590/16

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2016 – 2018

32 / Manipulačno-komunikačné koncepcie v persuzívnych slovenských a chorvátskych mediálnych diskurzoch

Anotácia

Vedeckým cieľom projektu je vyprofilovanie manipulačno-komunikačných koncepcií, ktoré sa používali v persuzívnych slovenských a chorvátskych mediálnych diskurzoch v rokoch 1990 – 2015 v rámci politickej, reklamnej a televíznej komunikácie, resp. vygenerovanie rétoricko-komunikačných diskurzívnych rámcov, typológie a tendencií v skúmanom období v rámci persuzívnych slovenských a chorvátskych mediálnych diskurzov. Z tlače, rozhlasu, televízie a internetu budú v rámci skúmaného obdobia vyexcerpované persuzívne texty. Manipulačno-komunikačné koncepcie v rámci procesu manipulačného konania budú identifikované, roznalýzované, usúvzťažnené a interpretované prostredníctvom metodologického zázemia a premysleného metodicko-technického inštrumentária.

Kľúčové slová: manipulačno-komunikačné koncepcie – persuzívne slovenské mediálne diskurzy – persuzívne chorvátske – mediálne diskurzy

32 / Concepts of manipulative communication in persuasive Slovak and Croatian media discourses

Project Summary

The scientific aim of the project is to profile concepts of manipulative communication which were used in persuasive Slovak and Croatian media discourses in years 1990 – 2015 in the context of political, advertising and television communication; in other words, rhetorical communicative discourse frames, typologies and tendencies in Slovak and Croatian media discourses of the given time period will be generated. The resource texts will be excerpted from newspapers, radio, television and the Internet. Concepts of manipulative communication connected with manipulative actions will be identified, analysed, related to and interpreted by means of methodological backgrounds and elaborated methodical-technical instruments.

Keywords: concepts of manipulative communication, persuasive Slovak media discourses, persuasive Croatian media discourses

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Odaloš Pavol, Dr. h. c. prof. PaedDr., CSc.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Patráš Vladimír, prof. PaedDr., CSc.; Očenáš Ivan, PaedDr., PhD.; Chomová Alexandra, Mgr., PhD.; Vlastelic Anastazija, Dr.; Kolenčíková Natália, Mgr.; Stolac Diana, prof. Dr.; Demčíková Ivana, PhDr., PhD.; Vallová Elena, PhDr., PhD.; Gondeková Veronika, Mgr.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0179/15

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2015 – 2017

33 / (E)migrácia ako politický, etický, jazykový a kultúrny fenomén v ére globalizácie

Anotácia

Západné kultúry ako aj EÚ v súčasnosti čelia bezprecedentnej migračnej kríze. Vystáhovateľstvo je zároveň historicky a kultúrne prítomným javom aj na Slovensku, keďže v súčasnosti až 2,8 milióna Slovákov žije v zahraničí. (E)migrácia, rovnako ako problematika vytrácania slovenských kultúrnych elít v dôsledku emigrácie a prerušenia väzieb k vlastnej "národnej identite" preto predstavuje jeden z najaktuálnejších problémov Slovenska i globalizovaného sveta. Predložený projekt (primárne zacielený na pedagogickú aplikáciu zberu údajov a vedeckého výskumu a materializovaný vo forme dvojazyčnej interaktívnej vysokoškolskej učebnice) sa zameriava na interdisciplinárne (historicky, politologicky, kulturológicky a lingvisticky) prepojený komplexný výskum fenoménu "emigrácie" a "emigrantskej identity" a jej umeleckého zhodnotenia v literárnej tvorbe.

Kľúčové slová: lingvokulturológia, lingvoreálie, literatúra, medzinárodná , migrácia

33 / (Im)migration as a Political, Ethical, Linguistic and Cultural Phenomenon in the Era of Globalisation

Project Summary

Western cultures as well as the EU countries face an unprecedented migration crisis nowadays. At the same time, immigration has been historically and culturally present in Slovakia - currently as many as 2,8 million Slovaks live abroad. Diminishing of the Slovak cultural élites, resulting from emigration and loss of bonds to one's "national identity" has recently become more urgent than ever before. Therefore, the primary objective of this interdisciplinary historical, political, cultural and linguistic project, (which is primarily focused on a pedagogical application of research outcomes, later materialised in a bilingual interdisciplinary coursebook), is thus an analysis of the phenomenon of "emigrant identity" and its artistic rendition in literary production.

Keywords: linguistic culturology, lingvo-realia, literature, international, migration, immigration, exile, exile author, identity

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Javorčíková Jana, doc. PaedDr., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Höhn Eva, Mgr., PhD.; Slatinská Anna, Mgr., PhD.; Pecníková Jana, PhD., PhD.;
Badinská Mária, PaedDr., PhD.; Kubuš Martin, PhD., PhD.; Ličko Roman, PhD., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Kultúrna a edukačná grantová agentúra MŠVVaŠ SR | Cultural and Educational Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

033UMB-4/2017

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2017 – 2019

34 / Facilitácia čitateľskej kompetentnosti a výučba odborných cudzích jazykov na vysokých školách technického zamerania

Anotácia

Kvalitná príprava absolventov vysokých škôl technického zamerania pre prax vyžaduje, aby ovládali odborný cudzí jazyk v svojej profesijnej oblasti. Realizácia tohto projektu a jeho plánované výstupy majú za cieľ prispieť k skvalitneniu výučby odborných cudzích jazykov a facilitovať čitateľskú kompetentnosť študentov. Jeho hlavnými výstupmi sú elektronické učebné texty pre šesť študijných odborov vysokých škôl technického zamerania v Slovenskej i Českej republike: lesníctvo (anglický jazyk, nemecký jazyk), drevené stavby (anglický jazyk), protipožiarna ochrana a bezpečnosť (anglický jazyk), dizajn nábytku a interiéru (anglický jazyk), ekológia a environmentalistika (anglický jazyk) a strojárstvo (anglický jazyk). Rovnako dôležitým výsledkom sú aj dvojjazyčné (anglicko-slovenské a nemecko-slovenské) glosáre odbornej slovnej zásoby, či rôzne podporné elektronické materiály na rozvoj čitateľskej kompetentnosti študentov.

Kľúčové slová: cudzí jazyk, e-vzdelávanie, motivácia, terminologický slovník, učebné texty

34 / Developing the reading competency and teaching technical foreign languages at technical universities

Project Summary

Quality preparation of graduates from technical universities for the practice requires mastering a foreign language including the professional aspects (vocabulary, phrases etc.). This project and its planned outputs are focused on improving the quality of teaching foreign languages and facilitating the reading competency of students. Its main outputs will be in the form of electronic course books for six university study programmes with the technological focus, which are taught in the Slovak as well as the Czech Republic: Forestry (English and German language), Timber Frame Structures (English language), Fire Protection and Safety (English language), Furniture and Interior Design (English language), Ecology and Environmental Studies (English language) and Mechanical Engineering (English language). Moreover, bilingual glossaries (English – Slovak and German – Slovak) of professional word stock and further supporting electronic materials aimed at developing the reading competency of students will be an important part of the outputs.

Keywords: foreign language, e-learning, motivation, bilingual glossary, course book, Professional language, electronic materials

Vedúci projektu za UMB ako spoluriešiteľa | Principal Investigator at MBU:

Chovancová Katarína, doc. PhD., PhD.

Koordinátor | Coordinator

Veverková Darina, PaedDr., Ph.D., Technická univerzita vo Zvolene, Ústav cudzích jazykov

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Kultúrna a edukačná grantová agentúra MŠVVaŠ SR | Cultural and Educational Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

010TU Z-4/2017

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2017 – 2019

35 / Tvorba modernej vysokoškolskej učebnice z profesijných etík

Anotácia

Profesijné etiky sú dnes súčasťou vysokoškolských študijných programov etiky a aplikovanej etiky, ktoré podporujú základný účel vysokoškolskej prípravy odborníkov na etiku a jej inštitucionalizáciu v praxi. Vzhľadom na to, že v našich podmienkach ide o relatívne nové študijné programy, zaznamenávame nedostatok učebníc, didakticky transformovaných a vhodných učebných textov a materiálov hlavne slovenských autorov. Predkladaný projekt vychádza z tejto potreby a predstavuje ucelený metodologicko - didaktický text učiteľov Katedry etiky a aplikovanej etiky FF UMB v Banskej Bystrici, špecializujúcich sa na jednotlivé profesijné etiky (učiteľská, lekárska, ošetrovateľská, novinárska etika, etika v profesii politika, manažéra, vojaka a i.).

Kľúčové slová: aplikovaná , etika, prax, teória, učebnica

35 / Creation of modern university textbook of professional ethics

Project Summary

At present the professional ethics are the part of university ethics and applied ethics curriculums, which support the basic purpose of the university expert preparation and its institutionalization in practice. Taking into consideration that these are quite new curriculums, we can see the deficit of textbook, didactically transformed and suitable texts and other stuff, mostly of Slovak authors. The projects in case arises from this necessity and presents the methodologic - didactic text of the ethics and applied ethics department instructors of FF UMB in Banska Bystrica, who are specialized in professional ethics (teacher, doctor, nurse, journalist, politician, manager, military ethics and others).

Keywords: ethics, applied, professional, theory, practice, textbook, case study

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Kovaľová Daniela, PhDr., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Kováčová Daniela, PhDr., PhD.; Ďurčík Vladimír, doc. PhDr., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Kultúrna a edukačná grantová agentúra MŠVVaŠ SR | Cultural and Educational Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

017UMB-4/2016

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2016 – 2018

36 / Vysokoškolská učebnica kritického myslenia s elektronickou podporou

Anotácia

Hlavným výstupom predkladaného návrhu je vysokoškolská učebnica zameraná na kritické myslenie. Učebnica je rozdelená na teoretickú a praktickú časť, pričom praktická časť je podporená interaktívnou a dynamickou webovou stránkou. V teoretickej časti učebnice riešitelia zmapujú a didakticky spracujú kľúčové pojmy, kategórie, techniky, postupy a vedomosti týkajúce sa kritického myslenia. V praktickej časti ponúknu konkrétne úlohy a cvičenia, na rozvinutie požadovaných schopností a zručností. Teoretická časť je rozvrhnutá do troch oblastí: argumentácia (základné argumentačné pravidlá a stratégie), vyhodnotenie argumentácie (najčastejšie argumentačné chyby) a prezentácia argumentácie (základy kritického písania, akademické spory a kontroverzie). Praktická časť dopĺňa teoretickú didakticky prispôbenými cvičeniami, úlohami a návodmi na prácu s konkrétnym akademickým textom. Dlhodobá aktualizácia praktických cvičení a úloh je zabezpečená webovou stránkou s voľným on-line prístupom.

Kľúčové slová: analýza, argumentácia, kritické myslenie, logika, prezentácia

36 / Academic Textbook on Critical Thinking with Webpage Support

Project Summary

The main objective of the proposal is an academic textbook on critical thinking. The textbook is divided into theoretical and practical parts. The practical part is supported by interactive and dynamic webpage. Key notions, categories, procedures and basic knowledge of critical thinking are discussed and methodologically prepared in the theoretical part. Practical part provides exercises and tasks in order to improve skills and knowledge that are required by the subject matter. The theoretical part covers three areas: argumentation (basic rules and strategies), evaluation of arguments (common argumentative errors), and argument presentation (basics of critical writing, academic debates and controversies). The practical part consists of methodologically prepared exercises and tasks supplemented by extracts from academic literature. Long term update of exercises and tasks is provided by free-access website.

Keywords: critical thinking, argumentation, presentation, analyses, logic

Vedúci projektu | Principal Investigator:
Schmidt Martin, Mgr., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:
Taliga Miloš, Mgr., PhD.; Šedík Michal, Mgr., PhD.; Šuch Juraj, PhD., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:
Kultúrna a edukačná grantová agentúra MŠVVaŠ SR | Cultural and Educational Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:
010UMB-4/2016

Obdobie trvania projektu | Project Duration:
2016 – 2018

37 / Prekladateľské soaré

Anotácia

Prekladateľské soirée sú podujatia s uznávanými slovenskými prekladateľmi umeleckej literatúry, ako aj teoretikmi prekladu, ktorí predstavujú súčasť učebného plánu v študijnom programe prekladateľstvo a tlmočníctvo. Študenti tak majú jedinečnú príležitosť stretnúť sa s uvedenými prekladateľmi a zapájať sa do diskusií zameraných na americkú kultúru, literatúru a preklad významných diel umeleckej literatúry.

37 / Translation Soirees

Project Summary

The purpose of the project is to promote American literature and culture in Slovak cultural environment by conducting out-of-school discussions with renowned Slovak translators of literary texts as well as major theoreticians. The discussions will focus on American literature and the problems of the translation of some key Works of fiction.

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Biloveský Vladimír, doc. Mgr., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

PhDr. Martin Djovčoš, PhD.; PhDr. Martin Kubuš, PhD.;
PhDr. Miroslava Melicherčíková, PhD.; PhDr. Ľubica Pliešovská, PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Veľvyslanectvo USA | Embassy of the United States

Číslo projektu | Project Number:

SLO10016GR057

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2016 – 2017

38 / In Between?

Project Summary

The international and interdisciplinary project “In Between?”, that is addressed to the young generation of researchers and artists, provides the opportunity to learn history efficiently through exploring the oral histories, as well as to gain and develop documentary and archiving skills and exchange good practices in the field of historical research.

The project aims to encourage the young generation of Europeans to explore 20th-century history by speaking with those who lived it. Participants are given a unique opportunity to gain theoretical and practical experience in documenting oral stories.

Participants will travel to Berlin, Mostar, Vojvodina and the Polish-Lithuanian borderland, and to the Prespa Lakes region, the Albanian-Montenegrin borderland, the Hungarian-Romanian borderland and the Spanish-French borderland.

After 4-day workshops participants will have learned the theoretical basics of interview methodology, digital video-camera operation, photography, digitalisation of visual materials, archiving and historical context. Then, they will be divided into groups of six to travel to border towns and other localities for seven days. During their stay they will conduct and document interviews with local inhabitants. Recollections, sound and video recordings, photographs, letters as well as scanned documents and other items reflecting the daily life of the communities will constitute a basis for building accounts of their travel that will be shared with historical institutions and local archives, including the National Digital Archive in Poland and the Virtual Shtetl (Museum of the History of Polish Jews).

Vedúci projektu za UMB ako spoluriešiteľa | Principal Investigator at MBU:

Pecníková Jana, PhDr., PhD.

Koordinátor | Coordinator

Mr Rafał Rogulski, European Network Remembrance and Solidarity, Poland

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Medzinárodný vyšehradský fond | International Visegrad Fund

Číslo projektu | Project Number:

21640033

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2017 – 2018

39 / Pohybová aktivita ako prevencia funkčných porúch oporného a pohybového systému stredoškolákov

Anotácia

Výskumné riešenie implementácie zdravotných cvičení vo vyučovaní telesnej a športovej výchovy na oporný a pohybový systém žiakov stredných škôl poukáže a rozšíri poznatky o vplyve zdravotne orientovaných telesných cvičeniach v diverzifikovanej obsahovej náplni vyučovacieho predmetu, z hľadiska inovácie, ktorý podporí vedomie účinnosti a významu zdravotných cvičení pre zdravie žiaka.

Kľúčové slová:

funkčná porucha, oporný a pohybový systém, pohybová aktivita, telesná a športová výchova, žiak

39 / Physical activity as prevention of functional disorders related to the musculoskeletal system of secondary school students

Project Summary

Research-based implementation of exercises focused on the musculoskeletal system of secondary school students during physical education classes will widen the knowledge concerning the impact of health-oriented physical exercises within diversified syllabi of the subject that will raise awareness of effectiveness and importance of physical exercises for students and their health.

Keywords:

functional disorder, the musculoskeletal system, physical activity, physical and sport education, student

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Bendíková Elena, doc. PaedDr., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Pivovarniček Pavol, PaedDr., PhD.; Paugschová Božena, PaedDr., PhD.;
Jančoková Ľudmila, prof. PaedDr., CSc.; Šmída Lukáš, Mgr.; Novotná Barbora, Mgr.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0242/17

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2017 – 2019

40 / Miesto turistiky a športovo - pohybových aktivít v prírodnom prostredí v spôsobe života seniorov

Anotácia

Zisťovaním motívov, názorov, záujmov na miesto turistiky a športovo- pohybových aktivít v prírode u seniorov, sa dozvieme prierezové informácie, na základe ktorých sa budeme snažiť objektivizovať a efektívnejšie predikovať trendy a ich potreby. Prehodnocovanie doterajších poznatkov na realizáciu turistických, športových a pobytových aktivít v prírodnom prostredí nastoľuje nové otázky ohľadne ich prítlačnosti a prístupnosti pre cielene vybranú cieľovú skupinu. Len poznanie týchto atribútov sa následne môže stať základným predpokladom pre ich efektívnejšie využívanie. Pritom musíme chápať tieto skutočnosti v širších súvislostiach – v kontexte všestranného a harmonického rozvoja a udržateľnosti osobnosti, čo predstavuje zosúladenie všetkých činností zacielených na zharmonizovanie vybraných aktivít smerujúcich k ich plnohodnotnej realizácii.

Kľúčové slová: motívy, názory, postoje, záujmy, možnosti, podmienky, turistika, športy a pohyb, prírodné prostredie, seniori

40 / Importance of hiking and outdoor activities in the senior's way of life

Project Summary

Based on motives, opinions, interests and importance of hiking and outdoor activities in the group of seniors we can objectify and efficiently predict the special trends and needs. Reassessment of current knowledge about the forms of hiking and other outdoor activities creates new questions about the attractiveness and accessibility for selected target group. Knowing these attributes may subsequently become a prerequisite for efficient use. It is important to understand these facts in a wider context of comprehensive and harmonious personal development and sustainability, what presents the alignment of all activities with the aim of fully fledged implementation.

Keywords: motives, opinions, attitudes, interests, opportunities, conditions, hiking, sports and movement, the natural environment, seniors

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Görner Karol, prof. PaedDr., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Kompán Jaroslav, PaedDr., PhD.; Stráňavská Stanislava, PaedDr.; Smoleňáková Natália, Mgr., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0490/17

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2017 – 2019

41 / Vplyv tréningu na pohybové schopnosti, telesný a funkčný vývin 5-6 ročných detí

Anotácia

Z hľadiska prínosu pre športový tréning je jedným z najdôležitejších problémov zisťovanie odozvy tréningu na organizmus. Naše zameranie smeruje v uvedenej problematike do populácie detí vo veku 5-6 rokov. Cieľom nášho výskumu je zistiť vplyv tréningu v etape športovej predprípravy. Vplyv tréningu budeme hodnotiť na základe zmien úrovne pohybových schopností, telesného a funkčného vývinu a na základe zmien v zložení tela. Obdobie sledovania bude zamerané na jeden ročný tréningový cyklus, ktorý u detí v tomto veku zodpovedá obdobiu jedného školského roka. Výskum bude prebiehať v prípravkách detí v športových odvetviach: atletika, gymnastika, plávanie, príp. v iných športoch.

Kľúčové slová: 5 - 6 ročné deti. Etapa športovej predprípravy. Pohybové schopnosti. Telesný vývin. Funkčný vývin. Atletika. Gymnastika. Plávanie.

41 / Training influence on motor skills, physical and functional development of 5-6 -year-old children

Project Summary

In terms of contribution to sports training, one of the most important problems is the detection of training response on the body. In this issue our focus is directed in the population of children aged 5-6 years. The aim of our research is to investigate the effects of training in pre-season phase. The effect of training will be evaluated on the basis of changes in the level of motor skills, physical and functional development and on the basis of changes in body composition. The monitoring period will focus on one annual training cycle, which in children of this age matches the period of one school year. Research will be conducted in the children's prep of these sports: athletics, gymnastics, swimming, alternatively in other sports.

Keywords: 5 – 6 - year-old children. Pre-season phase. Motor skills. Physical development. Functional development. Athletics. Gymnastics. Swimming.

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Čillík Ivan, prof. PaedDr., CSc.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Kremnický Juraj, Mgr., PhD.; Mandzák Peter, PaedDr., PhD.;
Mandzáková Martina, PaedDr., PhD.; Willwéber Tomáš, Mgr.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0571/16

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2016 – 2018

42 / Intervenčný program BUBO a rozvoj pohybových schopností žiakov základných škôl

Anotácia

Cieľom projektu je zistiť stav telesného, motorického a funkčného rozvoja žiakov nižšieho sekundárneho vzdelávania. Následne overiť v školskej praxi účinnosť realizácie intervenčného programu na úroveň pohybových schopností a telesnej zdatnosti žiakov nižšieho sekundárneho vzdelávania.

Kľúčové slová: Intervenčný program, žiak, pohybové schopnosti

42 / „BUBO“ Intervention Programme and the Development of Physical Abilities of Primary Education Students

Project Summary

The objective of the project is to ascertain the condition of physical, motor and functional development of lower secondary education students and subsequently, to verify the effectiveness of the implementation of intervention programmes in practice, on the level of physical abilities and fitness of lower secondary education students.

Keywords: intervention programme, student, physical abilities

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Mandzák Peter, PaedDr., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Novotná Nadežda, doc. Mgr., PhD.; Kollár Rastislav, PaedDr., PhD.; Opáth Lukáš, Mgr., PhD.;
Bajsová Karin, Mgr., PhD.; Novotná Barbora, Mgr.; Slováková Michaela, Mgr., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0761/16

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2016 – 2018

43 / Štruktúra športového výkonu a optimalizácia zaťaženia v plávaní a triatlone

Anotácia

Poznanie štruktúry športového výkonu a jej hlbšia analýza je potrebná najmä z dôvodu potreby zvyšovať výkonnosť športovca. Z toho dôvodu je potrebné vymedziť faktory určujúce samotný športový výkon. Rovnako je dôležité poznať a vedieť odpovedať na základné otázky týkajúce sa poznania jednotlivých faktorov, od ktorých samotný športový výkon závisí, aký je stupeň dôležitosti každého faktora (limitujúci, determinujúci či dokresľujúci) a v neposlednom rade aké sú vzájomné vzťahy medzi nimi. Zameranie nášho výskumného projektu vedie k poznaniu a odhaleniu štruktúry športového výkonu v plávaní a v triatlone v smere optimalizovať tréningové a súťažné zaťaženia vedúce k vrcholovým výkonom.

Kľúčové slová: Štruktúra športového výkonu, plávanie, triatlon, faktory športového výkonu

43 / The structure of sport performance and optimization of load in swimming and triathlon

Project Summary

The knowledge of the structure of sport performance and its deeper analysis is needed especially because of the need to increase the performance of the athlete. Therefore, it is necessary to define the factors that determine the actual sport performance. It is also important to know and be able to answer the basic questions about the knowledge of the various factors on which alone sport performance depends, what is the level of importance of each factor (limiting, determinant or by way of illustration) and last but not least, what are the relationships between them. The focus of our research project leads to knowledge and reveal the structure of sport performance in swimming and triathlon in the direction to optimize training and competition load leading to top performance.

Keywords: Structure of sport performance, swimming, triathlon, factors of sports performance

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Pupišová Zuzana, PaedDr., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Pupiš Martin, doc. PaedDr., PhD.; Pavlík Ján, Mgr.; Czaková Mária, Mgr.;
Krasňanská Ľudmila, Mgr. et Mgr.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0788/16

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2016 – 2018

44 / Vzťah agresivity a vybraných osobnostných charakteristík športovcov v súvislosti k športovému zameraniu, výkonnosti a veku

Anotácia

Cieľom projektu je rozšíriť poznatky týkajúce sa agresivity v športovom prostredí a na základe identifikácie faktorov jej prejavov u športovcov, poukázať na vplyv personálnych a sociálnych faktorov, okolností a podnetov, ktoré vytvárajú vnútorné podmienky predchádzajúce agresii. Zameranie nášho výskumného projektu je získať relevantné informácie o súvislostiach prejavov agresivity a osobnostných charakteristík športovcov vzhľadom na druh športu, výkonnosť a vek. Z hľadiska športového výkonu je potrebné poznať jednotlivé prejavy agresivity, ich faktory aktivizácie, osobnostné črty jedinca, ako aj sociálne normy daného športu, na základe ktorých môžeme ovplyvňovať a usmerňovať psychologickú prípravu športovcov v tréningovom procese, ako aj v samotnej súťaži.

Kľúčové slová: Agresivita, osobnostné charakteristiky, šport, výkonnosť

44 / Aggressiveness in relation to sportsmen's selected personality characteristics according to their sports specialization, performance and age

Project Summary

The main target of this project is to spread knowledge about aggressiveness in sports environment and it is through identification of factors of its demonstration in sportsmen; then to point out the influence of personal and social factors, circumstances and stimulations, which cause inner conditions preceding aggressivity. The aim of our research project is to gain relevant information about association between demonstrations of aggressiveness and sportsmen's personality characteristics according to a type of sport, performance and age. From the view of sport performance it is necessary to know the individual demonstrations of aggressiveness, its activation factors, personality characteristics of each individual, and also social norms of given sport on which basis we are able to influence and regulate the psychological preparation of sportsmen in training session, and also the competition itself.

Keywords: Aggression, personality characteristics, sport and performance

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Rošková Miroslava, Mgr., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Görner Karol, prof. PaedDr., PhD.; Palovičová Júlia, PaedDr., PhD.; Izáková Andrea, Mgr., PhD.;
Gregáňová Mária, Mgr.; Horička Martin, Mgr.; Petija Anton, Mgr.;
Žitniaková Gurgová Beata, PhD., PhD.; Ďuricová Lenka, Mgr., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0760/16

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2016 – 2018

45 / Psycho-fyziologická diagnostika stresu v rámci pred-štartových stavov v úpolových športoch

Anotácia

Vedecký projekt bude zameraný na výskum objektívneho sledovania pred-štartových stavov z hľadiska stresu vo vybraných úpolových športoch. Slovensko je známe po celom svete špičkovými výkonmi našich reprezentantov úpolových športov, ktoré majú u nás veľmi bohatú tradíciu, avšak adekvátnosť úrovne vedeckých poznatkov o problematike skúmania pred-štartových stavov na základe relevantnej diagnostiky príčin, ale najmä príznakov možného psychického zlyhania vplyvom stresu nezodpovedá úrovni výkonnosti a aspirácie, našich pretekárov. Hlavným cieľom výskumu bude empirické sledovanie psycho-fyziologických reakcií organizmu na stres v pred-štartovej fáze športového výkonu a odhaľovanie vzájomných vzťahov medzi symptómami stresu a typológiou osobnosti z hľadiska temperamentu. Výsledky takto koncipovaného výskumu by pomohli nájsť odpovede na mnohé otázky smerujúce k zefektívneniu vrcholovej športovej prípravy, ale najmä k optimalizácii predpokladov pre dosiahnutie maximálneho športového výkonu v úpolových športoch.

Kľúčové slová: stres, temperament, športový výkon, pred-štartové stavy, psycho-fyziológia, neuroendokrinný systém, kortizol, úpolové športy

45 / The psycho-physiological diagnostic of stress considering pre – competing physical state in combat sports

Project Summary

The research project will focus on research objective conditions for pre-start monitoring in terms of stress in selected combat sports. Slovakia is worldwide known for a lot of professional sportmen on a very high levels considering the combative sports. These have wide traditions in our regions. On other hand the level of scientific knowledge on this subject and the investigation of the pre-start states diagnostic, specially the possible failure due to psychological stress reasons does not match the levels of ambitions or achievements of our sportmen, The main objective of the empirical research will be watching psycho-physiological responses to stress in the body before the start-phase sport performance and detecting interactions between stress symptoms and personality typology in terms of temperament. This concept of research results would help to find answers to many questions considering the professional sports training, but especially for optimizing conditions for maximum performance in combat sports.

Keywords: stress, temperaments, sport performance, psycho-physiology, neuroendocrine system, glucocorticoid, cortisol, pre-competing physical state, combat sports

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Sližik Miroslav, PhD. Mgr., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Pašková Lucia, PaedDr., PhD.; Broďani Jaroslav, doc. PaedDr., PhD.;
Longová Katarína, Mgr., PhD.; Petija Anton, Mgr.; Šiška Ľuboslav, Mgr.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0931/16

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2016 – 2017

46 / Postoje žiakov 2.stupňa základných škôl k telesnej a športovej výchove v intenciách školských vzdelávacích programov

Anotácia

Vedecký projekt je zameraný na zistenie úrovne postojov žiakov 9. ročníkov 2. stupňa základných škôl v okrese Banská Bystrica k telesnej a športovej výchove a na uskutočnenie analýzy kognitívnej, emotívnej a konatívnej zložky postojov. Súčasťou projektu je analýza školských vzdelávacích programov z telesnej a športovej výchovy na jednotlivých základných školách v okrese Banská Bystrica a zistenie korelácií medzi úrovňou postojov žiakov k telesnej a športovej výchove a kvalitou vypracovaných školských vzdelávacích programov. Vedecký projekt rieši otázky postojov žiakov k telesnej a športovej výchove v súvislosti s realizáciou Štátneho vzdelávacieho programu ISCED 2 a konkrétnych školských vzdelávacích programov na základných školách v okrese Banská Bystrica.

Kľúčové slová: postoje, žiaci, telesná a športová výchova, školské vzdelávacie programy

46 / Attitudes of pupils at 2.grade of elementary schools to physical and sports education within the purview of schools education programs

Project Summary

The research project aims to determine the level of pupils' attitudes 2nd grade elementary schools in the district Banská Bystrica to physical and sports education and to conduct analyzes of cognitive, emotional and conative component of attitudes. The project is an analysis of school educational programs of physical education and sports at various elementary schools in the district Banská Bystrica and finding correlations between the level of pupils' attitudes to physical education and sports and mature school educational programs. The research project addresses issues of pupils' attitudes to physical education and sports in relation to the implementation of state education ISCED 2 and specific school educational programs for elementary schools in the district Banská Bystrica.

Keywords: attitudes, pupils, physical and sports education, schools educational programs

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Bartík Pavol, prof. PaedDr., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Michal Jiří, doc. PaedDr., PhD.; Adamčák Štefan, doc. PaedDr., PhD.;
Novotná Nadežda, doc. Mgr., PhD.; Kubiš Ján, Mgr., Kolofík Tomáš, Mgr.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0606/15

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2015 – 2017

47 / Biorytmy, významný fenomén životného štýlu populácie

Anotácia

Projekt sa opiera o základné piliere fyzického a psychického zdravia a ich vybraných determinantov v asociácii k chronobiológii a s intenciou na chronotypy a osobnostné charakteristiky populácie Slovenska realizujúcich rôzne formy pohybovej aktivity. Objasňovanie vplyvu biorytmov u športujúcej a nešportujúcej populácie Slovenska z hľadiska vybraných osobnostných charakteristík v rôznych časových intervaloch (deň, týždeň, mesiac, sezóna). Podstatou projektu bude overenie rôznych diagnostických postupov fyziologických, pohybových a psychických ukazovateľov v životnom štýle sledovanej populácie. Zistenia sa stanú východiskom pre optimalizáciu a skvalitnenie životného štýlu vo vzťahu k psychickému a fyzickému zdraviu, s upozornením na biologické „optimá a pesimá“ chronotypov.

Kľúčové slová: chronobiológia, chronotyp, osobnostné charakteristiky, pohybová aktivita, životný štýl

47 / Biorhythms, the phenomena in Slovak population's lifestyle

Project Summary

The project leans on the basic columns of the physical and psychological health and their chosen determinants in association to chronobiology and with the purview on chronotypes and temperamental features of Slovak population realizing various forms of the physical activity. Clarification of the biorhythms' impact of Slovak population interested in sport and Slovak population not interested in sport in term of chosen temperamental features in various time intervals (day, week, month, and season). The majority of the project will be interested in verification various diagnostics' methods – physiological, physical and psychological indicators in lifestyle of the mentioned population. These detections become the basis for optimalization and enhancement of the lifestyle in relationship to psychological and physical health with attention.

Keywords: chronobiology, chronotype, physical activity, physical education, temperament features

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Jančoková Ľudmila, prof. PaedDr., CSc.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Bendíková Elena, doc. PaedDr., PhD.; Paugschová Božena, PaedDr., PhD.; Pivovarníček Pavol, PaedDr., PhD.; Kondrátová Dominika, Mgr.; Gereková Janka, Mgr.; Zadarko-Domaradzka Mária, PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0795/15

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2015 – 2017

48 / Optimalizácia tréningového a súťažného zaťaženia v individuálnych športoch

Anotácia

Optimalizácia tréningového a súťažného zaťaženia je primárny problém v oblasti výskumov vo vedách o športe. Z hľadiska prínosu pre športový tréning je jedným z najdôležitejších problémov zisťovanie adaptácie na rôzne druhy tréningového a pretekového zaťaženia u športovcov v jednotlivých obdobiach či už ročného tréningového cyklu, alebo v olympijských športoch olympijského cyklu. Zameranie nášho výskumného projektu smeruje k trom kľúčovým olympijským športom a to k atletike, gymnastike a plávaniu, pričom štvrtý šport z okruhu nášho primárneho záujmu bude karate, ako šport, ktorý má reálnu víziu stať sa súčasťou olympijského programu. Ideovo smeruje celý výskumný projekt k prehĺbeniu poznania v uvedených športoch a to jednak z pohľadu štruktúry športového výkonu a následne na základe týchto poznatkov k optimalizácii tréningového a súťažného zaťaženia, ako rozhodujúceho kritéria v oblasti výskumov vo vedách o športe.

Kľúčové slová: optimalizácia, zaťaženie, atletika, plávanie, gymnastika, karate

48 / Optimization of training and competition load in individual sports

Project Summary

Optimization of training and competition load is the primary problem in research in sport sciences. In terms of sport training is one of the most important problems of detecting adaptation on different types of training and competition load for athletes during different periods of the annual training cycle or the Olympic Sports in Olympic cycle. The focus of our research project is heading towards three key of Olympic sports and to athletics, gymnastics and swimming, while the fourth sport from the circle of our primary interest is karate as a sport that has a real vision to become a part of the Olympic program. Ideologically the whole research project is heading to deepen the knowledge in those sports from the perspective of the structure of sport performance and based on this knowledge from optimization of training and competition load as a decisive criterion in research in sport sciences.

Keywords: optimization, load, athletics, gymnastics, swimming, karate

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Pupiš Martin, doc. PaedDr., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Pupišová Zuzana, PaedDr., PhD.; Sližik Miroslav, Mgr. PhD., PhD.; Čillík Ivan, prof. PaedDr., CSc.; Rozim Robert, PaedDr., PhD.; PaedDr.; Rošková Miroslava, Mgr., PhD.; Kremnický Juraj, Mgr., PhD.; Pavlík Ján, Mgr.; Czaková Mária, Mgr.; Krasňanská Ľudmila, Mgr. et. Mgr.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV | Scientific Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

1/0414/15

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2015 – 2017

49 / Outdoorové aktivity, športy a špecifiká pobytu v prírode (učebnica pre školy a odbornú verejnosť)

Anotácia

Projekt je zameraný na inováciu, skvalitnenie a zefektívnenie už existujúcich postupov zohľadňujúc potreby súčasnej spoločnosti prostredníctvom outdoorových aktivít a športov v prírode. Snahou nášho projektu je napísanie modernej učebnice, ktorá by priniesla aktuálne teoretické poznatky z oblasti outdoorových aktivít a športov realizovaných v prírodnom, ako aj mestskom prostredí (inline korčuľovania, nordic walkingu, lezenie na umelých stenách, kiting, geocaching a iné). Zároveň sme presvedčení, že nové aktivity, formy a prostriedky, ktoré v praxi experimentálne overíme, prispievajú k skvalitneniu účelových cvičení v rámci ochrany života a zdravia. Aplikáciou vyššie uvedených športovo – pohybových aktivít do školskej telesnej výchovy chceme motivovať mládež k zmysluplnému spôsobu trávenia voľného času a vytvoriť u nich celoživotný kladný vzťah k pohybovým aktivitám.

Kľúčové slová: environmentalistika, inovácia, pohybová aktivita, vzdelávanie, zdravie

49 / Outdoor activities and sports (the textbook for school education and professional public)

Project Summary

The project is focused on innovation, improving and effectiveness of existing procedures which are taking into account the needs of current society through outdoor activities and outdoor sports. The effort of our project is to create and publish a modern textbook with the newest information about outdoor activities and sports in open air as well as in citysurrounding (inline skating, nordic walking, bouldering, kiting, geocaching etc.). At the same time we believe that the new activities, forms and means which we will prove experimentally in practise will contribute to the improvement of self-serving exercises to protect life and health. The way how we would like motivate the youth to build lifelong positive attitude towards motion activities and lead to meaningful ways of spending free time is to aplicate the sports and motion activities which were mentioned above into educational process.

Keywords: enviromental issues, innovation, motion activity, education, health

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Kompán Jaroslav, PaedDr. PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Görner Karol, prof. PaedDr., PhD.; Belás Martin, PaedDr. , PhD.; Chovanec Lukáš Mgr., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Kultúrna a edukačná grantová agentúra MŠVVaŠ SR | Cultural and Educational Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

044UMB-4/2016

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2016 – 2017

50/ Tvorba učebných textov a učebných pomôcok pre učiteľov telesnej a športovej výchovy na základných a stredných školách so zameraním na športovú hru basketbal

Anotácia

Projekt je zameraný na tvorbu učebných textov a učebných pomôcok zaoberajúcich sa teóriou a didaktikou basketbalu pre potreby výučby základov ŠH basketbal učiteľov telesnej a športovej výchovy na základných a stredných školách, ako aj na tvorbu CD a DVD nosičov s praktickými ukážkami a metodikou nácviku HČJ tradičným ale aj experimentálnym spôsobom prostredníctvom využitia pohybových hier.

Kľúčové slová: metodika, telesná výchova, učebná pomôcka, učebné texty, učiteľ

50 / Creation of textbooks and teaching aids for teachers of physical education and sport in primary and secondary schools with a focus on sports game of basketball

Project Summary

Project is focused on creating learning texts and teaching aids concerning theory and didactics of basketball for the needs of teaching fundamentals of sports games basketball physical education teachers in elementary and secondary schools, as well as creation new CD and DVD with practical demonstrations and methodics of training of individual skills in traditional but also experimental way by using physical activities.

Keywords: sports game basketball, methodics, individual skills, physical education, sport, teacher, coach, textbooks, teaching aids, MOF, movement games

Vedúci projektu | Principal Investigator:

Izáková Andrea, Mgr., PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:

Krasňanská Ľudmila, Mgr. et Mgr.; Tománek Ľubor, Mgr., PhD.;

Argaj Gustáv, PaedDr., PhD.

Poskytovateľ financií | Financial Support:

Kultúrna a edukačná grantová agentúra MŠVVaŠ SR | Cultural and Educational Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:

026UMB-4/2017

Obdobie trvania projektu | Project Duration:

2017 – 2019

51 / Globálny polohový systém ako inovatívny prvok v pohybových aktivitách žiakov a žiačok základných škôl realizovaných v prírodnom prostredí

Anotácia

Projekt je zameraný na modernizáciu, skvalitnenie a zefektívnenie edukačného procesu v školskej telesnej a športovej výchove prostredníctvom globálneho polohového systému a hravých aktivít s ním spojených, realizovaných v prírodnom prostredí u žiakov a žiačok základných škôl. Sme presvedčení, že nové alternatívne metódy, formy a prostriedky, ktoré navrhne a v praxi experimentálne overíme, budú pre žiakov nielen príťažlivejšie, ale prispievajú aj k zefektívneniu a skvalitneniu edukačného procesu v školskej telesnej a športovej výchove. Problém, ktorý v predkladanom projekte chceme riešiť bude mať z pohľadu jeho výstupov priamy, ale aj perspektívny dosah na všetky stupne vzdelávania realizované na Slovensku.

Kľúčové slová: alternatívne formy vyučovania/postupy, experimenty vo výučbe, inovácia, pohybová aktivita, primárna edukácia

51 / Global positioning system as an innovative element in physical activities of primary school pupils and female pupils realized in the natural environment

Project Summary

The project deals with modernization and improvement of the educational process on Physical Education classes and making it more effective via playful kinetic activities, by using electronic and information technologies (global positional system). We are convinced that new alternative methods, forms and means, which we will suggest and verify in practice, will not only be more attractive for pupils, but they will also contribute to the improvement of educational process on Physical Education classes. The problem we want to deal with in this project will have, in the point of view of its outcomes, direct but also perspective coverage on all educational degrees conducted in Slovakia.

Keywords: alternative forms of education/procedures, experiment in educational process, innovation, kinetic activity, primary education

Vedúci projektu | Principal Investigator:
Adamčák Štefan, doc. PaedDr. PhD.

Spoluriešitelia | Scientist Co-workers:
Nemec Miroslav, doc. PaedDr., PhD.; Görner Karol, prof. PaedDr., PhD.; Michal Jiří, doc. PaedDr., PhD.; Bartík Pavol, prof. PaedDr., PhD.; Beťák Boris, PaedDr., PhD.; Straňavská Stanislava, PaedDr..

Poskytovateľ financií | Financial Support:
Kultúrna a edukačná grantová agentúra MŠVVaŠ SR | Cultural and Educational Grant Agency

Číslo projektu | Project Number:
021UMB-4/2015

Obdobie trvania projektu | Project Duration:
2015 – 2017

Filozofická fakulta

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Tajovského 40, 974 01 Banská Bystrica
Slovenská republika
Email: ff.sekretariat@umb.sk
Tel.: 00 421 (0) 48 446 7111
<http://www.ff.umb.sk>

Faculty of Arts

Matej Bel University in Banská Bystrica
Tajovského 40, 974 01 Banská Bystrica
Slovak Republic
Email: ff.sekretariat@umb.sk
Phone: 00 421 (0) 48 446 7111
<http://www.ff.umb.sk/en/>